Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX. Celovec, petek, 13. junij 1975 Štev. 24 (1714)

Slovenci nismo številke marveč smo ljudje!

Zato se ne pustimo zlorabljati za dvomljive statistične manipulacije

Avstrija je dvoličnost in zlaganost svoje manjšinske politike spet enkrat zelo jasno demonstrirala pred vso svetovno javnostjo. Takorekoč v istem trenutku, ko je zvezni predsednik pozival večinski narod k širokogrudnosti do manjšin ter je zunanji minister Bielka zagotavljal, da hoče Avstrija izpolniti svoje obveznosti iz državne pogodbe, je zvezna vlada razposlala v presojo svoj osnutek zakona o ugotavljanju manjšine oziroma — kakor sramežljivo imenujejo ta protimanjšinski naklep — o „štetju posebne vrste". In to kljub temu, da je tako preštevanje povsem v nasprotju z državno pogodbo in še posebej z mednarodnim manjšinskim pravom; kljub temu, da sta prizadeti manjšini tako ugotavljanje jasno in odločno odklonili; kljub temu, da je Jugoslavija že ponovno opozorila, da bi uresničitev te protimanjšinske namere resno ogrozila odnose med obema državama.

Avstrija, ki se rada ponaša kot pravna in demokratična država in ki bi nauke o pravnosti in demokratičnosti rada delila celo drugim, je makiavelistično brezobzirno mimo vseh upravičenih pomislekov in utemeljenih argumentov napravila v svoji manjšinski politiki nadaljnji korak v smeri skrajne protimanjšinske nastrojenosti. In sicer je napravila ta usodni korak zavestno in preračunano, v polni meri se zavedajoč, da ne gre pri tem za „razumljivo pravico vsake države, da si preskrbi potrebne statistične podatke", marveč za očitno kapitulacijo pred zakletimi sovražniki manjšine in za ugoditev njihovi zahtevi, da se z ugotavljanjem manjšine po eni strani legalizirajo uspehi desetletne asimilacije in germanizacije, po drugi strani pa z atomizacijo manjšine stvarno in teritorialno zožijo njene pravice.

Koroški Slovenci smo na vse to ponovno opozarjali in svarili vlado pred takim korakom. Vendar je šla brez pomisleka preko vseh opozoril in svaril. Čeprav je kancler Kreisky še lani zagotavljal, da proti volji manjšine ne bo preštevanja, se je vlada proti odločnemu odporu koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov odločila za tak korak, v katerem zato ne moremo videti drugega kot pa brezobziren diktat.

Toda mi nismo številke, marveč smo ljudje; zato se tudi ne bomo pustili zlorabljati za dvomljive statistične manipulacije!

Kakor je razvidno iz tiska, nameravajo pri predvidenem „štetju posebne vrste" spraševati po občevalnem jeziku. Koroška ÖVP pa je v svojem stališču k osnutku zakona tudi že povedala, da je treba vnaprej jasno določiti odstotek, ki bi bil merodajen za izvedbo člena 7 — se pravi, ob kolikih desetinkah odstotkov bi potem priznali koliko desetink pravic.

Ob takem brezprimernem cinizmu more biti odgovor le ta, da moramo vsakršno preštevanje privesti do absurda. Morda zveni nedostojno, toda v takih razmerah in ob takih pogojih bi bil na vprašanje glede občevalnega jezika verjetno najboljši odgovor „leckmicharscherisch" (po naše bi se takemu „jeziku" tudi reklo „vritmepiščina"); poleg tega pa dopušča fantazija seveda še nešteto drugih možnosti, tako da bi s „štetjem posebne vrste" lahko ugotovili res pester jezikovni in s tem narodnostni sestav prebivalstva v prizadetih predelih Avstrije.

Naj potem Avstrija pred domačo in svetovno javnostjo ugotovi, da na Koroškem ni več Slovencev, da na Gradiščanskem ni več Hrvatov; naj potem prizna, da jih je likvidirala „demokratična" republika s svojo „vzorno" in „širokogrudno" manjšinsko politiko!

Le po dejanjih bomo znotraj države in bodo zlasti tudi v mednarodni javnosti ocenjevali pripravljenost Avstrije, da ravna kot pravna država, smo v zadnji številki zapisali na rob vzpodbudni izjavi zveznega predsednika Kirchschlägerja. Od takrat je minil komaj teden, pa že moramo ugotoviti, da so v Avstriji — vsaj kadar gre za manjšine in njihove pravice — besede in celo izjave najvišjih predstavnikov države nekaj povsem drugega kot pa dejanja. Takemu ravnanju se navadno reče dvoličnost ali dvojna morala — pri čemer pa odgovornost ne nosi tisti, ki to ugotavlja, marveč oni, ki daje povod za tako ugotovitev.

Koliko je vredna beseda predsednika avstrijske republike?

Le nekaj dni za zveznim predsednikom dr. Kirchschlägerjem, ki se je — kakor smo poročali v zadnji številki našega lista — dovolj jasno zavzel za širokogrudno reševanje manjšinskih vprašanj, se je oglasil tudi zunanji minister dr. Bielka-Karltreu. Tudi njegove besede na predavanju v odboru za zunanjo politiko bi vsaj deloma lahko uvrstili med tista znamenja, ki kažejo, da se Dunaj po svoji prepotentni ohladitvi do Jugoslavije polagoma le začenja trezniti in iskati pot spet nazaj na tako raven meddržavnih odnosov, ki je vredna civiliziranih držav.

Minister Bielka je namreč menil, da bi bilo v interesu obeh držav, če bi se že končno izmotali iz začaranega kroga not in izjav ter bi lahko razvijali medsebojne odnose nemoteno in v duhu dobrega sosedstva. Vendar pa je minister iskrenost te svoje želje kar sam postavil v dvom že v naslednjem stavku, ko je dejal: Avstrija to vsekakor želi, je pa odločna tudi v bodoče odločno zavračati kakršnekoli neosnovane obtožbe in sumničenja.

Kajti tukaj je minister hote ali nehote prezrl oziroma zamolčal bistvo. Pri opozorilih Jugoslavije na neizpolnjene obveznosti Avstrije pač ne gre za „neosnovane obtožbe" ali „sumničenja", marveč za pravico in celo dolžnost Jugoslavije, da kot sopodpisnica državne pogodbe skrbno čuva nad tem, kako se ta pogodba spoštuje ali ne spoštuje.

Torej je tudi povsem zgrešeno, če minister Bielka ohladitev avstrijsko-jugoslovanskih odnosov skuša „utemeljevati" s tem, da se je menda spremenila jugoslovanska presoja o pripravljenosti Avstrije, da izpolni svoje obveznosti iz državne pogodbe. Še posebej pa je ministrova argumentacija na majavih nogah, če po eni strani priznava, da je Jugoslavija upravičeno nezadovoljna zaradi dvajsetletnega neizpolnjevanja državne pogodbe, po drugi strani pa kot pomemben korak v smeri popolne izpolnitve državne pogodbe navaja prav tisti zakon o dvojezičnih napisih, pri katerem je Avstrija pred vso svetovno javnostjo priznala ne samo svoj skrajno negativni odnos do manjšin, marveč tudi svojo nemoč, da bi — kakor ji to nalaga državna pogodba — napravila konec vsem pojavom rasizma in nacizma.

Zato je pač težko verovati zagotovilom avstrijskih državnikov, da se Avstrija ne misli izogniti izpolnitvi še neizpolnjenih obveznosti iz državne pogodbe. Nasprotno: ravno dogodki, ki so se zvrstili takorekoč istočasno z izjavama predsednika Kirchschlägerja in ministra Bielke — da omenimo le osnutek zakona o ugotavljanju manjšine ter primer diskriminacije v Celovcu — naravnost silijo k prepričanju, da je pripravljenost Avstrije, spoštovati pogodbe in izpolniti mednarodne obveznosti, samo verbalna, medtem ko se v dejanjih nesramno nadaljuje politika zapostavljanja in raznarodovanja.

Ob tem se nehote postavlja vprašanje, koliko je vredna beseda predsednika avstrijske vlade?

TUDI GRADIŠČANSKI HRVATI POUDARJAJO:

„Odklanjamo vsako ugotavljanje manjšine!"

Z zborom v Velikem Boništofu, ki sta ga minulo nedeljo priredila Hrvaško kulturno društvo ter Hrvaško tiskarsko društvo, so se tudi gradiščanski Hrvati vključili v proslave ob 30-letnici zmage nad fašizmom ter 20-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe.

Na zboru, kjer je predsednik HKD Ivo Müller posebej pozdravil tudi predstavnike obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, predstavnike iz SR Hrvaške ter zastopnika jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju, je o obletnicah, katerima je posvečena prireditev, spregovoril predsednik Hrvaškega akademskega kluba na Dunaju Tibi Jugovič. Dejal je, da tudi gradiščanski Hrvati že dvajset let čakajo na priznanje narodnostnih pravic. Pozval je predstavnike Avstrije, naj ne govorijo le lepe besede, marveč naj takoj pristopijo h konkretnemu izvajanju določil člena 7 in tako izpolnijo obveznosti, ki jih je prevzela Avstrija z državno pogodbo. Odločno se je izrekel proti vsakršni obliki ugotavljanja manjšine oziroma štetja posebne vrste, kar je proti določilom državne pogodbe in zato za manjšino povsem nesprejemljivo. Prav tako pa je bila povedana odločna beseda tudi na naslov tistih „Hrvatov", ki se zavzemajo za asimilacijo manjšine.

Osrednji del prireditve je bila velika narodna manifestacija s pestrim kulturno-prosvetnim sporedom, ki ga je izvajalo pet skupin, med njimi tudi „Trio Korotan" s pevci iz Št. Vida v Podjuni pod vodstvom Hanzeja Kežarja. Tako smo koroški Slovenci vrnili obisk gradiščanskim Hrvatom, katerih folklorna skupina „Kolo Slavuj" je pred nedavnim sodelovala na manifestaciji v Pliberku. Predvsem pa je bila udeležba zastopnikov koroških Slovencev prepričljiv izraz povezanosti in solidarnosti obeh narodnih skupnosti v skupnem boju za dosego pravic, ki so jima zagotovljene v zakonih, ustavi in mednarodni pogodbi.

Na skupni prireditvi Hrvaškega kulturnega društva in Hrvaškega tiskarskega društva v Velikem Boništofu so izglasovali tudi resolucijo, naslovljeno na avstrijsko zvezno vlado. V resoluciji uvodoma poudarjajo, da se je hrvaška narodna skupnost na Gradiščanskem vedno in brezpogojno priznavala k suverenosti in integriteti svoje domovine Avstrije, vendar pa republika Avstrija vse do danes, dvajset let po podpisu državne pogodbe, še nikakor ni izpolnila svojih obveznosti do hrvaške narodne skupnosti. Opozarjajo, da so želje in predstave Hrvaškega kulturnega društva glede izvajanja člena 7 pristojnim avstrijskim dejavnikom znane že dvajset let, toda iz vzrokov, ki jih niso zakrivili Hrvati, je bila izpolnitev člena 7 doslej preprečena. Medtem pa se je položaj hrvaške narodne skupnosti na Gradiščanskem bistveno poslabšal.

„Nikakor ni izraz državnopolitične odgovornosti ter iskrene demokratične miselnosti in strpnosti, če se mora majhna narodna skupnost desetletja boriti za uresničitev pravic, zajamčenih v državni pogodbi," je rečeno v resoluciji. „Kaj pomagajo še tako dobro mišljeni pozivi državnega poglavarja in vladnega šefa, če ne sledijo ustrezna dejanja?" Pri tem gradiščanski Hrvati opozarjajo na „sramotno" ravnanje pri finančnem pospeševanju hrvaških kulturnih organizacij ter pričakujejo, da bodo pristojni avstrijski dejavniki k ponovno izraženim predlogom zavzeli konkretno stališče in da bodo potem sledila dejanja, kajti: „Saj vendar za tiste gradiščanske Hrvate, ki hočejo ohraniti svojo narodnost ter zahtevajo izpolnitev člena 7 državne pogodbe, ne more biti merodajno mnenje asimilantov."

Posebno odločno odklanjajo gradiščanski Hrvati vsakršno obliko ugotavljanja manjšine. Če pogledamo razvoj naše narodne skupine v zadnjih desetletjih, je rečeno v resoluciji, in se spomnimo besed zveznega kanclerja, ki je dejal, da je dobro znano, kje Hrvati živimo, potem se za nas avtomatično postavlja vprašanje po dejanskem smislu in namenu ugotavljanja manjšine ali štetja posebne vrste. „Mi vidimo v takem štetju le nadaljnji instrument za zaostritev ozračja in ga zato z vso odločnostjo odklanjamo."

Ob koncu udeleženci zbora v Velikem Boništofu znova pozivajo avstrijsko zvezno vlado in vse pozitivne sile v tej državi, da izvedejo člen 7 v tistem duhu, ki bo odgovarjal tolikokrat poudarjeni pogodbeni zvestobi in strpnosti. S svoje strani pa zagotavljajo pripravljenost za stvarne pogovore, ki bi služili iskrenemu prizadevanju za ohranitev hrvaške narodne skupnosti na Gradiščanskem.

Pred nedavnim je tudi Hrvaški akademski klub na Dunaju naslovil resolucijo na avstrijsko vlado ter jo pozval, naj čimprej izpolni člen 7 državne pogodbe. Predvsem pa HAK odklanja vsakršno ugotavljanje manjšine ter obsoja štetje posbne vrste kot diskriminacijo. Tak popis bi, kakor je rečeno v resoluciji, pomenil izmikanje obveznostim iz leta 1955 ter bi predstavljal nestrpno in nevarno kršitev mednarodne pogodbe.

Diskriminacija je diskriminacija

pa naj se diskriminatorji še tako trudijo, da bi jo zanikali

„Sprememba namembnosti je samovoljen akt proti slovenski narodni skupnosti, ki s pravno ureditvijo države nima nič več opravka. Z vsemi sredstvi, tudi s kršenjem zakona, se je poskušalo preprečiti, da bi slovenska ustanova postala lastnik zemljišča. Predvsem pa pomeni ta sklep eklatantno kršitev določil člena 7 avstrijske državne pogodbe. Tako je prišlo do naravnost edinstvenega primera diskriminacije, in to le nekaj dni zatem, ko je deželni glavar trdil, da na Koroškem ni nobene diskriminacije in nobenega zatiranja."

S temi besedami so zastopniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev ter društva „Kulturni dom" prejšnji teden na tiskovni konferenci prikazali nedavni sklep celovške občine v zvezi z zemljiščem, kjer naj bi nastal slovenski Kulturni dom, kot tisto, kar dejansko je: kričeč primer očitne diskriminacije, naperjen proti slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Zastopnikom koroškega tiska so na podlagi dejstev — pogodb in odločb celovškega magistrata— nedvoumno in prepričljivo (seveda ne za take novinarje, ki svojo poklicno nalogo objektivnega obveščanja javnosti — zlasti v manjšinskem vprašanju — često zlorabljajo za pristranske obtožbe in enostransko manipuliranje javnega mnenja) dokazali, da predmetna sprememba namembnosti zemljišča nikakor ni bila sprejeta „izključno iz gradbenih in zgodovinskih vzrokov", kakor skuša to zdaj prikazovati občina, marveč da je šlo pri stvari za preračunano in zavestno dejanje proti Slovencem, pri čemer je občina lahkomišljeno šla preko veljavnih in obveznih določil zakonov, državne pogodbe in mednarodnega prava.

V dokaz je pravni zastopnik društva „Kulturni dom", odvetnik dr. Franci Zwitter, že v prizivu proti nameravani spremembi namembnosti opozoril na odločbe celovškega magistrata, po kateri je bilo lastnikom predmetnega zemljišča izstavljeno gradbeno dovoljenje, ki je pravnoveljavno še danes, kakor je magistrat ponovno pismeno potrdil še 16. 5. 1974. Že obstoječe pravice zazidave tudi poznejša sprememba načrta o namembi površin ne more okrniti, kakor je nedopustna sprememba načrta o namembi površin, ki bi nasprotovala pravnoveljavnemu gradbenemu dovoljenju. Predvsem pa sprememba načrta o namembi površin ni dopustna iz samovoljnih in nestvarnih vzrokov.

Kljub temu pa se je vse to zgodilo in je zato društvo „Kulturni dom" v svojem prizivu povsem upravičeno ugotovilo, da je sprememba načrta o namembi površin predvidena samo zato, ker je kupec zemljišča slovensko društvo. **„S tem se hoče namreč preprečiti zgraditev slovenskega Kulturnega doma, in to iz vzrokov, ki nikakor niso stvarni, marveč nasprotno protiustavni," je rečeno v prizivu in opozorjeno, da pomeni to izrecno kršitev ustavno zagotovljene pravice enakosti pred zakonom, poleg tega pa očitno diskriminacijo slovenske narodne skupnosti.**

Enako je v svojem prizivu ugotovil tudi pravni zastopnik dosedanjih lastnikov zemljišča, odvetnik dr. Gottfried Tschurtschenthaler (o katerem nihče ne more trditi, da je Slovenec, niti prijatelj Slovencev), ki je prav tako poudaril, **da je ta manever tako prozoren, da mora vsakdo spoznati namen — preprečiti, da bi zemljišče postalo slovenska last. „To je jasna kršitev določil državne pogodbe in ustavnopravno zajamčene enakopravnosti ... Kar se tukaj dogaja, je huda zloraba zakonskih določil, ki je v posmeh vsaki pravni državi."**

Sedanji poskusi celovške občine in njenih odgovornih dejavnikov, da bi zbrisali s sebe madež kršenja zakonov oziroma samovoljnega prikrojevanja pravnih določil, so pravzaprav le izraz in dokaz slabe vesti. Ob mahinacijah, ki so se jih posluževali, da bi preprečili nakup zemljišča po slovenski ustanovi, so namreč sedanja sklicevanja na mednarodno leto spomeniškega varstva prav tako malo verodostojna, kot pa čez noč (namreč šele potem, ko je bila sklenjena pogodba o nakupu zemljišča) odkrito zanimanje za „zgodovinski pomen" zemljišča. To še toliko bolj, če si sedanje ravnanje občine ogledamo v luči tiste njene „naklonjenosti" Slovencem, kakor se zrcali v dejstvu, da je morala Zveza slovenskih zadrug polnih dvanajst let čakati na gradbeno dovoljenje za svoj center v Celovcu. Zato tudi vse sedanje licemerstvo ne more prikriti dejstva, da gre za očitno diskriminacijo. Diskriminacija pa je in ostane diskriminacija, naj se diskriminatorji še tako trudijo, da bi jo zanikali!

Seveda pa mesto Celovec — kakor zatrjujejo — „mirne vesti" pričakuje priziv na višje instance, saj je lahko prepričano, da se v Avstriji ne bo našel forum, ki bi očitni primer diskriminacije koroških Slovencev enkrat osvetlil tudi s politične strani. Nasprotno: vsak morebitni priziv bo ocenjen izključno samo iz formalno-pravnega vidika, kakor je formalizem menda sploh edino pravno merilo, ki velja v Avstriji, kadar gre za narodne manjšine in njihove pravice.

● Avstrija se ponaša s formalno-pravno ureditvijo manjšinskega šolstva, češ, da je pouk v obeh jezikih zagotovljen povsod, kjer je prijavljen vsaj 1 otrok. Praksa tega formalizma pa je taka, da dve tretjini slovenskih otrok nimata pouka v materinem jeziku!

● Avstrija se sklicuje na formalno-pravno rešitev vprašanja slovenskega uradnega jezika pred šodišči. V resnici je slovenščina degradirana na položaj pomožnega jezika, in še to samo na treh obrobnih okrajnih sodiščih, kjer pa ni sodnikov in uradnikov, ki bi bili voljni ali sposobni uradovati v slovenskem jeziku!

● Avstrija se hvali z rešitvijo vprašanja slovenskega uradnega jezika pri upravnih oblasteh. Vendar tukaj niti formalno-pravne rešitve ni, marveč gre samo za odlok, ki pa je sploh malo komu poznan. Zato zahtevi po slovenskem uradovanju čestokrat sledi opozorilo: „Kärntner, sprich deutsch!" ter nedvoumna grožnja, naj se zgubi čez Karavanke, komur tukaj ne ugaja!

● Avstrija samohvalno navaja kot rešeno celo vprašanje dvojezičnih napisov, vendar pri tem zamolči, da se je v tem vprašanju njen pravni formalizem zaradi kapitulacije vlade, zakonodajalca in varnostnih oblasti pred nacionalističnimi in neonacističnimi elementi izrodil v očitno ter uradno tolerirano kršitev zakona!

Celo vrsto takih sadov avstrijskega pravnega formalizma bi lahko še navedli — od stališča, da ni mogoče preprečiti protislovenske dejavnosti, ker Heimatdienst ni v svojih pravilih zapisal, da bo deloval proti Slovencem in njihovim pravicam, pa tja do zagotovila, da v Avstriji ni neonacizma, ker nihče ni več član nacistične stranke. Zaverovanost v ta pravni formalizem postaja že naravnost perverzna, tako da vidijo merodajni predstavniki naše države višek naklonjenosti manjšinam ter dokaz pospeševalnega manjšinskega prava celo že v sklepu o ugotavljanju manjšine oz. „štelju posebne vrste". Tudi tukaj se postavljajo na formalno-pravno stališče, da je to pravica sleherne države. Zavestno in načrtno pa zamolčijo, da v resnici gre za ugoditev dolgoletni zahtevi manjšini najbolj sovražno nastrojenih sil, da gre za uradno sankcioniranje sadov desetletne raznarodovalne politike, za okrnitev še zadnjih pravic manjšine ter za poskus, da bi se izognili obveznostim iz državne pogodbe.

Zato pravni formalizem, ki se ga poslužuje Avstrija pri obravnavanju in reševanju manjšinskega vprašanja, ni odraz pravnega reda in zakonitosti, marveč nasprotno izraz in dokaz samovoljnega izkrivljanja zakonov ter zlorabljanja pravnih norm. To pa jemlje Avstriji tudi vso moralno pravico, da bi se ponašala kot pravna država. In to daje tudi prav predstavniku mednarodne manjšinske organizacije, ki je na nedavni manifestaciji v Pliberku dejal, da je Avstrija „ena manjšinam najbolj sovražnih držav v Evropi"!

Bratska zveza

med ZKP v Celovcu in ZB NOV v Vojniku

„Potrjena bratska zveza naj oživlja častni spomin na skupno borbo proti zločinskemu fašizmu v letih 1941—1945, na skupne žrtve za zmago resnice, pravice, humanosti, svobodoljubja in ljubezni do domovine.

V prijateljsko povezanih članih obeh organizacij se bodo krepili jasnost pogledov, pogum in zavest, da hoče in mora slovenstvo še dalje živeti na grudi, ki je njegova že tisoč štiristo let.

Tem čistim namenom naj služi naše potrjeno bratstvo, ki hoče izpolnjevanju svojih nalog posvetiti najboljše moči.

Naj živi svobodna rast narodnostne skupnosti, ki je ena na obeh straneh meje dveh dežel."

Tako je rečeno v LISTINI O POBRATENJU, ki sta jo zadnjo nedeljo v Vojniku pri Celju „v spoštovanju in ljubezni" sklenili in potrdili Zveza koroških partizanov iz Celovca ter Združenje borcev narodnoosvobodilne vojne v Vojniku.

Na prireditvi, ki je bila posvečena tridesetletnici osvoboditve, krajevnemu prazniku Vojnika ter štiridesetletnici tamkajšnje Strelske družine bratov Dobrotinškov, je v imenu veččlanske delegacije ZKP spregovoril predsednik Karel Prušnik - Gašper. Dejal je, da niso prišli med tovariše v Vojnik zato, da bi tožili in obtoževali Avstrijo, katere državljani so koroški Slovenci, ki že vseh trideset let po vojni opozarjajo avstrijske državnike na nevarnost, ki grozi Avstriji s strani nemškonacionalističnih hujskačev, ker popuščanje tem silam pomeni izpodkopavanje temeljev republike Avstrije.

„Prišli smo med vas," je naglasil predsednik Prušnik, *„da utrdimo in demonstriramo tovarištvo, ki je bilo skovano med nami v najtežjih in hkrati najslavnejših časih zgodovine slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov. Prišli smo med vas, da vam čestitamo k velikim gospodarskim in socialnim uspehom, ki ste jih dosegli v tridesetih letih miru. Prišli smo med vas, da manifestiramo našo skupno zgodovino in našo trdnost v skupnem boju proti reakciji in nazadnjaštvu."*

V svojem govoru je predsednik ZKP spomnil tudi na prireditve, ki smo jih tridesetletnici zmage nad fašizmom posvetili koroški Slovenci: 13. aprila je bila spominska svečanost v Škocijanu, 8. maja je sledilo polaganje vencev na partizanskih grobiščih, 25. maja je bila manifestacija koroških Slovencev v Pliberku z več kot 2500 udeleženci, 1. junija pa se je okoli 1000 ljudi zbralo na spominski svečanosti pri Peršmanu nad Železno Kaplo.

„Štirikrat smo koroški Slovenci v zadnjih dveh mesecih manifestirali našo voljo do obstoja in narodnega življenja. Na teh množičnih zborih pa smo glasno ponovili tudi naše zahteve po uresničitvi naših pravic, ki so nam zajamčene v členu 7 državne pogodbe. Čeprav je letos maja minilo že dvajset let od podpisa te mednarodne pogodbe, moramo koroški Slovenci namreč še vedno voditi boj za najosnovnejše človekove pravice — boj za naš materni jezik, boj za narodno in socialno enakopravnost, boj proti fašizmu in za izkoreninjenje nacistične miselnosti."

Praznovanje 30-letnice osvoboditve, 40-letnice Strelske družine ter krajevnega praznika v Vojniku je trajalo od srede do nedelje. Spored je bil izredno pester ter je segal od predvajanja partizanskega filma „Kozara" in šolske prireditve „Pokaži kaj znaš" preko uprizoritve „Raztrgancev" ter otvoritve prizidka osnovne šole tja do strelskega tekmovanja, odkritja spominske plošče in polaganja vencev pri spomeniku NOV.

„Let lastovke pod rodni krov"

Starodavni grad v Brestanici, ki je bil leta 1941 in tudi še v naslednjih letih prva postaja na trnjevi poti slovenskih izgnancev, ki so jih nacisti pregnali v Srbijo, Bosno in Hrvaško ter v razna taborišča v Nemčiji, je bil minulo soboto spet prizorišče tradicionalnega srečanja nekdanjih izgnancev. Letos je bila prireditev posvečena 30-letnici osvoboditve in 30-letnici vrnitve izgnancev — „letu lastovke pod rodni krov", kakor je na otvoritvi spominske razstave dejal dr. Tone Ferenc.

Na brestaniškem gradu se je zbralo okoli 5000 ljudi, med njimi mnogi nekdanji izgnanci, ki so tudi ob tem srečanju obujali spomine na usodo pregnanstva. Med udeleženci so bili zastopniki občine Bajina Bašta, kjer je v drugi svetovni vojni našlo svoj novi dom tisoče izgnanih Slovencev; prišli pa so tudi predstavniki zamejskih Slovencev.

Udeležencem srečanja v Brestanici je govoril sekretar IK predsedstva CK ZKS Franc Šetinc, ki je tudi sam spoznal trpljenje izgnancev v Nemčiji. Dejal je, da so bili izgnanci, ki so bili na tujem daleč od doma in domovine, ponosni takrat, ko so jih osvobajale zavezniške armade, in sicer ob zavesti, da je ta njihova osvoboditev tudi zasluga partizanske vojske. Ponosni smo bili, da pripadamo novi Jugoslaviji, državi zmagovalki, je naglasil Šetinc, zato se tudi danes pridružujemo vsem, ki obsojajo poskuse podcenjevanja vloge naše narodnoosvobodilne vojske pri osvoboditvi domovine ter pri vojaškem porazu nacizma in fašizma.

„Zlasti pa ne dovolimo, da omalovažujejo naš boj tisti, ki so bili do konca Hitlerjevi zavezniki in so se borili proti njemu šele, ko je bilo povsem jasno, da je zgubil vojno. Nekateri pa celo tega niso zmogli, v Hitlerjevih bojnih vrstah so bili do zadnjega dne. Mislim izdajalce naših narodov, organizatorje bele garde, domobranstva, ustaštva in četništva, ki so do konca pripadali zločinski sili, ki je prekrila Evropo s koncentracijskimi taborišči in milijoni grobov."

Govornik je opozoril, da pozivajo danes nekateri k strpnosti do zločincev, češ: pozabimo že preteklost; vsak naj prizna svoje napake, pa bo vse dobro. Radi bi — je dejal Šetinc — da bi izbrisali črto ločnico med tistimi, ki so se bojevali za svobodo, in onimi, ki so bili izdajalci. „Mi pa tega ne moremo pozabiti. Toda ne samo zaradi včerajšnjega, temveč tudi zavoljo jutrišnjega. Zakaj vsi tisti, ki so nekoč pripadali zločinski nacistični sili, se danes pridružujejo novim gospodarjem — to je svetovna reakcija, ki si krčevito prizadeva, da zaustavi zmagovit pohod napredka po vsem svetu."

Ko je govoril o hujskaški gonji proti Jugoslaviji, je Šetinc dejal, da se pri tem poslužujejo najbolj ogabnih natolcevanj in laži, samo da bi omajali zaupanje v samoupravljanje in v politiko neuvrščenosti. „V nekaterih časnikih in revijah v tujini, ki jih urejajo med drugimi tudi nekateri duhovniki-emigranti, je polno strupa proti naši stvarnosti. Tudi del zahodnega tiska tendenčno, špekulativno prikazuje razmere pri nas. Na moč si prizadeva, da bi prikazal Jugoslavijo, kakor da je v njej polno nasilja in preganjanja. A resnica je ta, da pri nas nismo nikogar zaprli, ker piše pesmi ali prozo. Nihče ni v ječi, ker nazorsko drugače misli. Mora pa odgovarjati pred zakonom vsakdo, kdor širi klevete in nestrpnost, kdor organizirano deluje proti naši ustavni ureditvi. Tako smo dolžni ravnati tudi zaradi nauka iz preteklosti, ko je umetno razpihovanje sovraštva in nestrpnosti privedlo do ustaških in četniških pokolov ljudi. Zato čuvamo bratstvo in enotnost, ki je temelj, na katerem trdno stoji Jugoslavija."

Osvoboditev in državna pogodba

temelja, na katerih je zgrajena slovenska gimnazija

Tradicionalna akademija Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu je tudi letos potekala v že znanem in ustaljenem okviru. Zadnjo nedeljo je bila velika dvorana delavske zbornice v Celovcu spet napolnjena do zadnjega sedeža, med udeleženci je bilo mnogo častnih gostov, šolska mladina pod vodstvom svojih učiteljev pa se je predstavila s pestrim in obširnim sporedom. Poseben pečat letošnji prireditvi pa je dajalo zadovoljstvo, da je slovenska gimnazija po osemnajstletnem „podnajemništvu" končno le dobila svoje lastno šolsko poslopje.

Temu brez dvoma razveseljivemu dogodku je posvetil del svojega pozdravnega govora tudi ravnatelj dvorni svetnik dr. Pavle Zablatnik, ki je ob tej priložnosti opozoril na temelja, na katerih je zgrajena slovenska gimnazija: to sta osvoboditev leta 1945 in državna pogodba iz leta 1955. Če ne bi bilo osvoboditve, bi bili koroški Slovenci že izbrisani, je naglasil ravnatelj, člen 7 državne pogodbe pa nam poleg drugih pravic zagotavlja tudi pravico do lastnih srednjih šol, torej tudi do lastne gimnazije.

Ko je nakazal razvoj te šole od njene ustanovitve do danes, je ravnatelj Zablatnik ugotovil, da je slovenska gimnazija v teh osemnajstih letih dobro opravila svojo preizkušnjo: zdaj ima šola v 18 razredih skupno 436 dijakinj in dijakov; maturantov je letos 36, tako da se je skupno število povzpelo že na več kot 400 dijakov, ki so uspešno končali na slovenski gimnaziji; za prihodnje leto pa je že toliko novih prijav, da bo imela šola spet tri paralelne prve razrede.

„Ta uspešni razvoj slovenske gimnazije pa je narodnim nasprotnikom trn v peti," je poudaril dr. Zablatnik. „Našo šolo so skušali ožigosati kot ‚veliki strup', toda pristojnim lahko povemo, da je ta strup treba iskati drugod, kajti slovenska gimnazija že vse od začetka in tako tudi danes vzgaja mladino v narodni zavednosti in v zvestobi do avstrijske domovine." Ravnatelj je tudi še povedal, da se je gimnazija „na tihem" že preselila v novo poslopje (v našem listu smo o tem poročali — op. ured.), ki ga bosta uradno otvorila v sredo ob 12.45 uri ministra Moser in Sinowatz. Posebno zahvalo za podporo pri predčasni preselitvi je ravnatelj izrekel dosedanjemu predsedniku deželnega šolskega sveta Guttenbrunnerju in celovškemu županu Guggenbergerju, ki sta v znak priznanja prejela šopek rož (ob tem se je marsikdo spomnil tudi druge „zasluge" župana, ki je z občinskim odborom pravtako v „Ruckzuck-Verfahren" preprečil gradnjo slovenskega kulturnega doma v Celovcu).

Razvoju slovenske gimnazije je veljal tudi recital pod naslovom „Iz razvalin v novo bodočnost", ki je v besedi in sliki prikazal nekaj mejnikov v zgodovini koroških Slovencev. Pod vodstvom prof. Reginalda Vospernika so recitirale Andreja Zikulnig, Andreja Hartman, Eva Kraut, Olga Vouk in Marija Doujak.

Ostali spored je imel težišče na pevsko-glasbenem področju, ko se je okoli 250 dijakinj in dijakov pod vodstvom prof. Jožka Kovačiča predstavilo v dekliškem, fantovskem, otroškem in izbranem zboru ter še v inštrumentalni skupini. Predaleč bi vodilo, če bi hoteli podrobno opisovati vse te nastope, naj zato le kratko ugotovimo, da se je naša srednješolska mladina tudi letos predstavila z bogatim mednarodnim sporedom, ki je obsegal pesmi v slovenskem, nemškem, latinskem, angleškem slovaškem, češkem in hrvaškem jeziku. Svoje znanje iz angleščine pa je z odrskim prizorom demonstrirala tudi skupina učenk in učencev 3. a razreda, kjer je bila letos prvič uvedena angleščina.

Na splošno moramo ugotoviti, da so vsi mladi izvajalci — v besedi, pesmi, glasbi in igri — pokazali veliko mero prizadevnosti, navdušenja in znanja; njihovi nastopi so bili živa priča, da naša srednješolska mladina ljubi svoj narod in materino govorico ter spoštuje druge narode in druge jezike.

Ob koncu naj še povemo, da so bili med častnimi gosti nedeljske akademije tudi predsednik deželnega šolskega sveta Karl Kircher, njegov predhodnik in sedanji predsednik deželnega zbora Josef Guttenbrunner, jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej, prelat Aleš Zechner, celovški župan Leopold Guggenberger, za republiški rekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije svetovalka Lojzka Virtič, vodja manjšinskega šolskega oddelka Rudi Vouk, strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko, zastopniki ljubljanske univerze ter predstavniki narodnih in kulturnih organizacij koroških Slovencev.

Proti ugotavljanju manjšine

Proti ugotavljanju manjšine oziroma štetju posebne vrste so se minulo soboto izrekli tudi udeleženci simpozija „Avstrija in njene manjšine", ki so-ga na Dunaju priredile organizacije Katholische studierende Jugend, Evangelische Akademie ter Aktion kritisches Christentum. Povabljeni pa so bili tudi zastopniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter Narodnega sveta koroških Slovencev.

Na posvetovanju so zlasti poudarili, da se je položaj slovenske manjšine v zadnjih mesecih še nadalje poslabšal. Ugotovili so, da ni uspelo razširiti diskusije o koroških Slovencih na celotno Avstrijo, kot je bilo nameravano. Izolacija manjšine se je nasprotno stopnjevala in dosegla tako stopnjo, da pripadniki manjšine le še med seboj razpravljajo o svojih problemih. Prav tako je bilo kritično ugotovljeno, da manjka informacijskega gradiva o koroških Slovencih v nemškem jeziku.

Udeleženci so bili predvsem mnenja, da je treba zastaviti vse sile, da se prepreči skrita oblika ugotavljanja manjšine. Namen takega ugotavljanja po mnenju diskutantov ni dovolj jasen, ker ni povedano, čemu naj bi služili dobljeni podatki. Nekateri so bili mnenja, da utegne parlament zakon o štetju posebne vrste sprejeti še v tej dobi, zato silam, ki nasprotujejo takemu ravnanju avstrijskih oblasti, ostaja le malo časa za morebitne protiukrepe. Zastopnik katoliške akcije Koroške dr. Waldstein pa je posebej opozoril, da študijska komisija nikdar ni sprejela sklepa o ugotavljanju manjšine.

Predstavnik ZSO dr. A. Malle je menil, da je cilj vseh protislovenskih sil, da preprečijo koroškim Slovencem celo tudi najmanjši uspeh na kulturnem, političnem in gospodarskem področju. Prizadevajo si, da bi spravili v izolacijo celotno manjšino, ki naj bi obupala nad tem, da v koroški oz. avstrijski družbi ne najde zadostne podpore. Kritično pa je ocenil tudi odnos cerkve do vprašanja koroških Slovencev ter posebej omenil diskriminacijski dekret o komunizmu, ki je bil ponovno objavljen v publikaciji „Gemeinsames Kärnten — Skupna Koroška". Zastopnik NSKS F. Warasch je kritično osvetlil dosedanjo avstrijsko manjšinsko zakonodajo ter predstavil Spomenico koroških Slovencev ob 20-letnici podpisa državne pogodbe, prav tako pa je udeležence simpozija seznanil tudi z najnovejšim primerom diskriminacije — odločitvijo celovške občine, da prepreči gradnjo slovenskega Kulturnega doma.

V delovnih spupinah so udeleženci razpravljali o ugotavljanju manjšine, o jezikovni problematiki, o psiholoških vprašanjih ter o cerkvenih modelih reševanja manjšinskega vprašanja na Koroškem. **Iz znanih razlogov so odklonili vsakršno obliko ugotavljanja manjšine. Glede jezikovnega vprašanja so menili, da je slovenščini v upravi in tehnologiji treba zagotoviti večjo veljavo, nemško govoreče sodeželane pa prepričati o potrebi znanja slovenščine. Tako imenovani „prastrah" se pogosto ustvarja šele s pomočjo komunikacijskih sredstev, na vsak način pa se z njihovo pomočjo širi. O cerkvenih modelih reševanja manjšinskih vprašanj pa je bilo ugotovljeno, da so na videz morda idealni, vendar je praksa precej drugačna, kakor se to kaže zlasti glede liturgičnega jezika in pri volitvah farnih odborov.**

Grafični bienale v Ljubljani

V petek 6. junija so v prostorih Moderne galerije v Ljubljani slovesno odprli 11. mednarodni bienale grafike. S to kulturno manifestacijo, katere častni pokrovitelj je letos predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz - Tito, se glavno mesto Slovenije uvršča v sam vrh svetovnega kulturno-umetniškega dogajanja.

Ljubljana je bila prvič gostiteljica mednarodnega grafičnega bienala leta 1955. Od takrat dalje sta rasla tako kvaliteta kot obseg prireditve, za kar je skrbela kot organizator Moderna galerija, posebne zasluge pa ima njen ravnatelj prof. Zoran Kržišnik.

Letošnja prireditev ima hkrati spominski značaj proslavljanja osvoboditve, saj se je tako pomembna likovna izložba razvila na temeljih priznane ljubljanske grafične šole in partizanske grafike, zrasle med narodnoosvobodilnim bojem.

Prikaz grafičnih listov na enajstem bienalu je dosegel vsestranski višek: 440 avtorjev iz 51 držav vsega sveta predstavlja 1259 eksponatov. V zastopanosti Vzhoda in Zahoda ter dežel Tretjega sveta se kaže raznolikost smeri, struj in šol v grafičnem ustvarjanju. Pestra motivika, od čiste ornamentike, geometrijskih form do projeciranja fotografij in uporaba različnih tehnik razmnoževanja odlikuje prispevke sodelujočih umetnikov.

Merilo za udeležbo je bila predvsem kvaliteta. To je ocenila strokovna mednarodna žirija, ki je podelila tudi nagrade najboljšim ustvarjalcem. Velika premija je pripadla Japoncu Akiri Matsumoti, drugo in tretjo nagrado pa sta prejela Jugoslovan Andrej Jemec in Ron Kitaj iz ZDA. Istočasno so bile podeljene nagrade likovnih kritikov, nekaterih galerij, ustanov in podjetij.

Številna udeležba jugoslovanskih umetnikov z dovršenimi deli znova dokazuje veljavo jugoslovanske grafike v mednarodnem merilu. Avstrijsko grafiko zastopa osem ustvarjalcev. Posebej moramo omeniti ponovno udeležbo našega rojaka Valentina Omana, ki prikazuje tri novejše grafike: AnkaraI., Anatolija II. in Fosili III.

Pregled celotnega bienala omogoča izredno bogat katalog z biografskimi podatki umetnikov, seznamom njihovih del ter s slikovnim gradivom.

Razstava bo odprta do konca avgusta. Zaradi izrednega pomena te kulturno-umetniške prireditve bi bilo razveseljivo, da bi razstava prodrla med najširšo publiko in ne nazadnje tudi med koroške Slovence.

prof. J. Tehovnik

TONE SVETINA 283

UKANA

TRETJA KNJIGA

Rog se je usodno bližal.

... Takrat so gorele Hinje. Nebo nad gozdom je bilo krvavordeče. Zdaj pa je čisto in blesti se kot ploskev črnega diamanta ... Pogled na to goro mu je tudi takrat zbudil tesnobo ... zdaj pa se je tesnoba spremenila v grozo ...

Kolona avtomobilov je zavozila v gozd. Mimo njih so brzela črna debla najbolj osamljenega sveta. Bilo mu je, ko da vro skozi njegovo zavest šumeče sanje in plapolajoči ognji. Spomnil se je Balantiča in njegovih verzov, ki jih je prebral tolikokrat, da jih je znal na pamet. Njegove besede so se prepletale s kriki gozda. Nepretrgoma so odmevali rezki rafali, kot bi se v njegovih globinah razvijala bitka. Ob butanju teles, ko so preskakovala korenine in jame, je čutil nemirne utripe src. Ni vedel, kaj počne. Nagonsko si je z zobmi zrahljal žico že toliko, da je lahko potegnil roke iz nje. Potem se je naslonil in v njem so odmevale besede pesnika, ki je s puško v rokah zgorel v Grahovem: ... *na naklu smrti srp pozvanja, že v žoltem snopu groze plapolam* ... ... *brez križev, rož, grobovi sami* ... *joj, lep je molk s prstjo zasutih ust* ... *konec je blizu* ...

Nekdo ob njem je naglas zajokal. Vstal je vojni kurat, dvignil je roke nad glavo in naglas molil:

„Moj Bog, moj Bog, usmili se nas in nam odreši duše ..."

Valjhunu so zvenenle besede: ... *o zemlja naša krušna mati* ... *k tlom se bom obrnil, ni mi za drobtine zvezd in ne za veletok neba* ... *ojoj, padal sem v strašne mreže* ... *pokliči k soncu me na sinji prod* ... *ti si nebo in zemlja* ...

Kolona se je počasi ustavljala. Pokanje je bilo čedalje močnejše. Bilo jim je, kot bi v njivo klasja zavel vihar ...

Valjhunov pogled je steklenel. Premikal je suhe ustnice, kot bi zlogoval ... *mlakuže senc so vedno ožje, ožje, vse tiše žalost v svetlem srcu pivka, kaj bi z bridkostjo ob slovesu, bilka, zdaj pridi, smrt, odvrgel sem orožje* ...

Vse, kar se je dogajalo potem, je bil spomin, kakor boleč urez z britvijo. Stroji so se ustavili. Vase jih je sprejel tekoči trak, ki jih je nosil v pogubo, nezmotljivo, kot predmete serijske proizvodnje.

Na obeh straneh so stali stražarji drug ob drugem, z brzostrelkami v rokah, togo in trdno kot drevesa. V vrstah po pet in pet so jih pomikali proti žgočemu bobnenju. Nenadoma je zazijala pred njimi temina brezna. Rob, kjer se je svet končal in se je začenjala nedoumljivost globin ... Proti njemu so šli pohlevno, dokler jih ni požrla zemlja ...

„Moj Bog, moj Bog, odpusti mi moje grehe," je zašepetal Valjhun, tik preden se je približal robu. Njegovim predhodnikom so brizgnile temne sence v hrbet ogenj. Na usodnem robu se je spotaknil in z žvižganjem zrnja v ušesih je padal v žrelo teme. Nekajkrat se je odbil od skalnih čeljusti podzemlja in pristal na mehkobi gnusobe. Njegove oči je objela tema, iz kakršne se je porodil svet in v kakršni bo tudi utonil. Otrpnil je v grozi. Zalivali so ga vzdihi, škripanje z zobmi in trzanje zamirajočih udov. Nanj so padala trupla in ga zasipala z uničujočo težo. Topli curki krvi so mu zalivali obraz, oči in roke. Nekatera trupla so se odbijala in bobnela globlje v prostore podzemskega brezna. Kriknil bi na pomoč, pa mu je tuja kri zalivala usta. Sprostil si je roke. Branil se je umirajočih, ki so grabili drug po drugem. Skoraj zasut s trupli se je le izvlekel izpod njih in se zavlekel pod previs, ki ga je ščitil toliko, da se ni zadušil. Pretipal se je od glave do bosih pet in ugotovil, da je samo opraskan. Znorel bi, vzel bi si življenje, če bi si ga imel s čim, tako pa mu ni preostalo drugo, ko da se začne bojevati z umirajočimi. Metal jih je s sebe, odrival na rob, da so strmoglavljali v globino. Ranil se je na njihovih zobeh in nohtih ...

Na robu brezna so prasketale brzostrelke. Njihovi hudobni prebliski so mu slepili oči, ki so gledale mrliške maske sobojevnikov, prežetih z zadnjim sovraštvom in razočaranjem. Velike oči, kakršnih še nikoli ni videl ... To je bila belina niča, kres zenic ... Roke kot kremplji poginjajočih ptic .. Gnetenje trupel — ni vedel, ali je to boj ali prijateljsko objemanje ...

Ognjena predstava pekla je zvodenela. Curki krvi po njegovem telesu so žgali kot raztaljeno želo. Mislil je, da bo poblaznel od glasov. Tu ni bilo več besed. Samo kriki. Kot bi se zlilo zvonjenje stoterih zvonov k velikonočnim procesijam, kot bi tulile vse sirene sveta, rjovele zveri, ki se plazijo, tekajo ali letijo ... Bili so to glasovi rek, spočetja ali konca, ki mori vse živo. Bil je to jok in krohot ... Grgranje in kokotanje voda ... Zvenčanje jekla, ko udarja ob jeklo, hrstenje lesa in lomljenje kosti ... Jok vseh vetrov in cviljenje ...

Zamolklo mu je tolklo srce in izgubil je občutek za čas. Mislil je, da mu bodo popokale vse kite in žilice.

„O, križani, kako sem objokoval tvoje muke, toda o

Slovenski študentje in dijaki so se poklonili žrtvam fašizma

Na pobudo Kluba slovenskih študentov na Dunaju je 29. maja večje število slovenskih dijakov in študentov iz Celovca in Dunaja obiskalo bivše koncentracijsko taboriče Mauthausen. V okviru kratke spominske svečanosti smo pri osrednjem spomeniku položili venec v spomin žrtvam fašističnega terorja in borcem za svobodo. Predsednik dunajskega kluba Mirko Boročnik je v svojem spominskem govoru orisal barbarstvo fašizma, ki je z neverjetno krutostjo skušalo svetu vsiliti svojo „civilizacijo" in proti kateremu so se borili protifašisti vsega sveta, da bi iz ognja in pepela nastal nov pravičnejši svet. Zanj so se borile zmagovite čete protihitlerjevske koalicije, predvsem Rdeče armade, zanj so šli v trd in neizprosen boj partizani po vsej Evropi, predvsem Jugoslovani, kakor tudi slovenski partizani na Koroškem, partizani na Poljskem, v Italiji, Grčiji itd. Zanj so se borili delavci v tovarnah in rudnikih, zlasti pa tisti milijoni taboriščnikov, ki so bili brezpravni sužnji v kacetih tretjega rajha. Jetnike v taboriščih, vse protifašistične borce, partizane v gozdovih in delavce v tovarnah je družila in povezovala zavest, da so vsi del nerazdružljive skupnosti, ki se je zaklela, da osvobodi človeštvo najhujšega barbarstva vseh časov. Moč in udarnost antifašističnega boja je bila torej v široki in trdni mednarodni povezavi vseh naprednih in osvobodilnih gibanj. Tudi junaški boj slovenskega ljudstva je bil del zgodovinske bitke protihitlerjevske zveze držav in narodov ter vseh protifašističnih sil sveta. V tem boju so si stali ramo ob rami slovenski in avstrijski antifašisti združeni v boju proti skupnemu sovražniku — nacifašizmu.

Ob koncu je predsednik Boročnik poudaril, da hoče slovenska študirajoča mladina v svojem političnem delovanju ostati zvesta idejam protifašističnega boja in naprednim tradicijam NOB slovenskega ljudstva.

Skozi bivše taborišče groze je udeležence spominskega obiska vodil predsednik mednarodnega Mauthausen-komiteja, dr. Heinrich Dürmayer, ki je med 2. svetovno vojno prebil več krutih let v tem taborišču smrti in bil eden izmed organizatorjev ilegalnega odpora jetnikov, ki so se končno tudi sami osvobodili. Opozoril nas je na nenehni boj Mauthausen-komiteja z avstrijskimi oblastmi za vsak spomenik in vsako spominsko ploščo v tem taborišču. Avstrijska vlada je namreč nameravala zbrisati vse sledove nekdanjega taborišča in na kraju samem postaviti le velik križ brez vsakega napisa. Pozval nas je, da se upremo vsem podobnim tendencam, ki pod pretvezo, da je končno treba pozabiti preteklost, hočejo omalovaževati fašizem in odvračati pozornost od podobnih pojavov v sedanjosti.

Zato moramo strnjeno nadaljevati pot tistih, ki so dali svoja dragocena življenja v boju proti fašizmu. Le z neutrudnim bojem in delom za napredek in demokratizacijo naše družbe ter za dosego naših narodnih in socialnih pravic se bomo primerno oddolžili vsem žrtvam nacističnega nasilja in padlim borcem za svobodo.

Udeleženci spominskega obiska

Beljak

Pred nedavnim smo na beljaškem pokopališču pokopali ravnatelja glavne šole v pokoju, Karla Domnika. Rajni se je pred 70. leti rodil na Koroškem. Ljudsko šolo je obiskoval v Ločah nad Baškim jezerom, kjer je takrat njegov oče služboval kot orožnik. Po plebiscitu se je s starši umaknil v Slovenijo, kjer je obiskoval višje šole in diplomiral na višji pedagoški šoli v Zagrebu. Služboval je kot učitelj v Mežiški dolini, med vojno v Trgu — Feldkirchnu, po vojni na glavni šoli v Podkloštru in nato kot ravnatelj novoustanovljene glavne šole v Ledincah (sedaj ima ta šola svoj domicil v Maloščah). Kot uspešen učitelj in zaveden Slovenec je hitro našel dobre stike z domačim ljudstvom, kar pa ni bilo po volji večno včerajšnjim krogom. Na prefrigan način so izsilili premestitev na beljaško glavno šolo, kjer je do svoje upokojitve leta 1964 poučeval tudi slovenščino in bil zadnja tri leta ravnatelj. Poleg tega je tudi poučeval na slovenski kmetijski šoli v Podravljah. Težka bolezen ga je priklenila na posteljo, končno ga je smrt rešila trpljenja. Kot kolega in predstojnik in tudi drugače je bil povsod spoštovan in priljubljen.

Vrdi - Kotmara vas

V sredo 21. maja smo spremili k zadnjemu počitku na kotmirško pokopališče rentnarico Johano Schofneger iz Vrdi nad Kotmaro vasjo. Umrla je v celovški bolnišnici. Pogrebni obred je opravil domači župnik Maks Mihor. Od pokojnice so se poslovili naši pevci s slovensko pesmijo in ji tako izkazali hvaležnost za njeno zvestobo do svojega ljudstva. Naj ji bo domača zemlja lahka.

Živahna informacijska dejavnost dunajskih študentov

V okviru prizadevanj Kluba slovenskih študentov na Dunaju za razširitev solidarnostnega gibanja, sta zastopnika kluba Mirko Boročnik in Jože Messner 23. maja govorila pri socialdemokratski mladinski organizaciji „Mlada generacija v SPÖ" v 16. dunajskem okraju o narodnostni problematiki koroških Slovencev, predvsem pa o vprašanjih okoli ugotavljanja manjšine. Nekaj dni zatem, dne 28. maja pa sta v Linzu med tamošnjo komunistično in socialistično mladino govorila Janko Malle in Kristijan Ogris.

Tako na Dunaju kot v Linzu so komunistične in napredne socialistične mladinske organizacije obsodile sklep, da se izvede ugotavljanje manjšine, kot nedemokratičen akt, ki bi spet znova okrepil tiste reakcionarne sile v Avstriji, ki niso samo proti pravicam koroških Slovencev, temveč proti vsaki demokratični preobrazbi v avstrijski družbi.

KSS na Dunaju bo svojo informacijsko dejavnost med nemškimi demokratičnimi organizacijami nadaljeval v prepričanju, da bo v prvi vrsti od prizadevanj koroških Slovencev odvisno, v koliki meri se bodo tudi nemški demokrati vključili v boj za naše pravice. Na prihodnje srečanje nas vabi sindikalna mladina na Dunaju.

Klub slovenskih študentov

Dragi fotoamaterji

V današnjem času, ki je poln hektike in obremenitve človeka na delovnem mestu, izpolni mnogo ljudi svoj prosti čas z udejstvovanjem, ki jim nudi razvedrilo in jih utegne v življenju uravnovesiti. Takšna udejstvovanja so razni hobiji ali „konjički". „Konjičkov" katere jahajo posamezniki, bi lahko našteli celo vrsto. Tokrat hočemo nagovoriti predvsem fotoamaterje, torej tiste ljudi, ki so v posesti cenenega ali dragega fotoaparata, da bi posneli družinske in druge dogodke (prireditve); ali izletnike in hribolazce, ki delajo pokrajinske slike; fotoamaterje, ki slikajo na kratke razdalje rože, živalice in podobno ter seveda tudi tiste, ki se že bavijo s fotografskimi eksperimenti.

Prav gotovo ima vsakdo med nami lepe slike, s katerimi bi lahko sodeloval na razpisanem nagradnem tekmovanju v fotografiranju, objavljenem v obeh slovenskih tednikih, katerega ponovno objavljamo.

1. Pri nagradnem tekmovanju lahko sodeluje vsak in sicer v skupini A do 20 let starosti, v skupini B od 20. leta naprej. 2. Fotografirajo naj se spomladanski motivi južne Koroške. 3. Slike so lahko črnobele, barvne ali diapozitivi v s a k e velikosti. 5. Nagrajeno bo prvo mesto v črno-beli in barvni sliki ter diapozitivi v obeh skupinah A in B. Nagrada bo bon za nakup fotomateriala v znesku 300.— šilingov. Poleg tega imajo tudi tisti možnost sodelovanja, ki k zgoraj omenjeni temi nimajo primernih slik. Tudi za to prosto temo je razpisana nagrada v višini 300.— šilingov. 6. Slike pošljite do 22. junija na naslov: Slovenski filmski klub, 9020 Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10. Prireditelj jamči anonimnost poslanih del, zato naj jih avtorji opremijo s petmestno številko (šifro), imena pa priložijo v zaprti ovojnici. Prireditelj bo ovojnice odprl šele po končanem ocenjevanju del.

V petek 27. junija ob 20. uri bo v Celovcu v Gasometergasse 10 razdelitev nagrad, na katero ste prisrčno vabljeni. Ob tej priložnosti imajo slovenski fotoamaterji lepo priložnost, da se med seboj spoznajo.

Št. Jakob v Rožu

Pred nedavnim je imel mešani pevski zbor iz Št. Jakoba v Rožu svoj redni občni zbor, na katerem so poročali o svoji dejavnosti in bodočih nalogah ter izvolili novo vodstvo.

Iz poročila predsednika Francija Rassingerja je bilo razvidno, da je MPZ imel šest samostojnih koncertov in da je šestkrat tudi skupno sodeloval z drugimi zbori. Ves ta obsežni spored so izvedli v teku dobrega leta. Glavno zaslugo za aktivnost in kakovost tega zbora pa ima vsekakor spretni zborovodja Milisavljevič.

Največ pozornosti v predsednikovem poročilu je vzbudila točka o težavi stališč do obeh osrednjih kulturnih organizacij. Govornik je obžaloval morebitne napake odbora v zvezi z delovanjem na zunaj, v opravičilo pa je opozoril na dejstvo, da zbor zaradi svoje mladosti še ni docela homogen, kar je treba upoštevati. Predsednik je v svojem poročilu tudi omenil, da je sodelovanje z obema osrednjima kulturnima organizacijama potrebno. Po razrešitvi starega odbora je bil izvoljen nov odbor pod predsedstvom Slavka Stickra iz Št. Petra.

Čeprav MPZ ni včlanjen v Slovenski prosvetni zvezi, se je občnega zbora na posebno povabilo udeležil tudi predsednik SPZ Hanzi Weiss.

VABILO
na

PEVSKI KONCERT

radiških fantov in dekliškega kvarteta ter

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

z H. Weissom in T. Ogrisom v soboto 14. junija ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Prireditelj:
SPD Bilka v Bilčovsu.

Prisrčno vabljeni!

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

smrti nisem vedel nič, dokler nisem spoznal, kako težko je življenje . . ."

Roke so mu omagovale, čeprav mu je volja velevala, naj se bori za obstanek. Trupla so ga prekrivala, zalivala ga je kri, brizgajoča in slana. Polnila mu je usta, gosta in slana kot morje, ki se zaganja v obalo . . .

S poslednjo močjo je vzdihnil:

„Saj ni boga! Če bi bil kje, nas sedaj ne bi smel zapustiti! . . ."

Preden pa ga je morje sluzaste tekočine povsem zalilo, je pokanje ponehalo. Zagrnila ga je tema. Hrup motorjev je zamiral. Glasovi umirajočih so se spremenili v en sam zdihljaj. Kot bi bila smrtno zadeta zemlja . . .

Potem je izgubil zavest. Odtavala je bolečina in bilo mu je, kot bi z dušami umrlih potoval med mrtve planete . . .

Naslednji dan se je prebudil iz nezavesti. Sprva je mislil, da se je zbudil iz sanj ali da je na onem svetu. Z roba brezna je padal slepeč curek svetlobe tako strmo, da si je z roko zakril oči. Pomislil je, da se je sonce približalo zenitu. Šele ko je luč presekala senca človeka s puško in segla zlomljena v brezno, se je dodobra zavedel, kaj se je zgodilo. Z vseh strani so ga obdajala ledena, od krčev stisnjena trupla. V mračini so bili udje prepleteni med seboj kot korenine, obrazi pa so bili kot grude skal. Z nadčloveško močjo se je izvlekel iz objema mrtvih. Žeja mu je malone prežgala goltanec. Po koži pa ga je žgala strjena kri. Dušo mu je davila tišina podzemlja. Sam ni vedel, zakaj je začel plezati po nagrmadenih mrtvakih proti luči. Ali je bila to želja po smrti ali sla po življenju? Kajti senca stražarja je smuknila sem zdaj tja kot nihalo ure.

Po mrtvih je prilezel na rob in obstal, oslepljen od razkošnega sonca, ki je viselo nad katedralami smrek, ko da bo vsak čas padlo na zemljo.

Nenadoma se je stražar obrnil in ga zagledal. Srečala sta se z očmi. Pred seboj je imel sedemnajstletnega dečka s puhom pod nosom in zvezdo na kapi. Fantu je zatrepetala v očeh groza. Umaknil se je za dva koraka, snel z rame puško in jo nameril vanj. Roke so se mu tresle, kot bi imel mrzlico. Gledal je v človeka, prepojenega s krvjo od peta do las, kako se dviga, kot bi prilezel iz ognjenega središča zemlje. Njegove oči so sijale kot dva plamena, nadzemsko žalostne, naravnost vanj . . .

Fantu je groza ohromila ude. Valjhun pa je kot prikazen lezel naprej in se mukoma potegnil čez rob na trdno zemljo. Počasi je vstal in se začel prestopati, kot bi bil lesen.

Stražarja ni spustil z oči, kot bi vedel, da ga lahko pogubi vsak napačen gib. Zazdelo se mu je, da bi mu celo lahko vzel puško, ne da bi se fant branil. Toda v njem ni bilo ničsar več, kar bi ga sililo v tveganje. Zavil je stran od njega. Še enkrat ga je pogledal, potem pa je izginil med sivimi debli. Stran od poti, ki so jo razžrla kolesa kamionov, in stran od vseh brezen . . .

Bil je že daleč v gozdu, ko je v smeri, od koder je bežal, počil strel kmalu nato je zadrdralo nekaj rafalov. To je bil znak za alarm. Pognal se je v tek. Lovil je sapo in padal. Nevarnost mu je izostrila čute. Blodnja po neznanem gozdu je zanj gotovo smrt, beg pa morda rešitev . . .

Sonce se je rahlo nižalo, ko je z južne strani gozda zaslišal glasove zasledovalcev. Sem in tja je počilo tudi drugod. Vedel je, da bi ga s tem radi zmedli. Kaj naj napravi? Ali naj se jim skrije ali beži? Odločil se je, da bo bežal. In bežal je. Glasovi so bili kot udarci po bobnih strahu. Gonili so ga, dokler mu niso pošle moči. Padel je po tleh in sunkovito dihal. Mislil je, da bo od naporov izdihnil. Tudi če bi prišli za njim, ne bi mogel več bežati. Na srečo pa jih ni bilo.

Dolgo je ležal. Ko je čutil, da se mu moči vračajo, se je dvignil. Žeja ga je žgala, da je grizel stebla mladih drevesc in srkal njihovo vlago. Šel je naprej v gozd, za soncem, proti zahodu . . .

Ubijanje je razvrat, je pomislil. Kdor hoče razumeti zlo, ga mora občutiti sam na svoji koži. Kar so počeli oni s partizani, je zdaj doletelo nje. Nekajkrat je bil prisoten pri pokolih ujetnikov. V Trnovskem gozdu so pometali ujete Italijane v tako brezno. Nekateri so se smejali grozi obsojenih in jih proglašali za bojazljivce . . . Človek obrača, bog obrne . . . če sploh je . . .

Razprostrl je roke, da bi se dotikal mahu in trav . . . Kakšna sreča je živeti en sam dan! Spet je slišal brenčanje žuželk in petje ptic in čutil toploto sonca . . . Sredi izgubljenega gozda se je zaobljubil sam sebi, da ne bo več prijel za orožje in da se ne bo več pečal s politiko. Odslej ne bo poslušal nikogar več razen glasu vesti v sebi. Če je bog, potem je res samo v človeku, kot je rekel župnik Oblak. Če bo ostal živ, bo poslušal tega boga, ne tistega v cerkvah; ne bo poslušal tistih, ki delajo eno in govore drugo. Zapeljali so jih in jih pustili umreti. In zdaj nekje v tujini dobro živijo in kujejo nove načrte . . .

Do mraka je blodil po gozdu. Če je naletel na brezna, se je pričel ves tresti in bežal je stran. Zatekla ga je noč. Zavlekel se je v gosto grmovje in zaspal.

Naslednjega dne je na obrobju gozda naletel na samotno kmetijo. Precej daleč pod njo se je razprostirala vas. Tja si ni upal. Dolgo je oprezal. Šele ko se je prepričal, da sta pri hiši le dva starejša človeka, mož in žena, se je napotil k njima. Bolj od vsega ga je tja gnala žeja.

Ženska je pravkar jemala vodo iz vodnjaka. Ko ga

Železna Kapla

V letošnjem letu je v Kapli in njenih okoliških grapah neusmiljeno razsajala smrt. Pobrala nam je kar pet mater, ki so morale zapustiti 13 otrok, vse še potrebne materine pomoči in ljubezni.

Pred nedavnim pa nas je pretresla smrt naše Tince, ki je morala v najlepših letih zapustiti ta svet (o pogrebu smo poročali v zadnji številki). Slovenske žene tu in onstran Karavank, zlasti Kapelčanke kar ne moremo verjeti, da naše Tince ni več med nami. Ob mednarodnem prazniku žena 8. marca na Obirskem, kjer se je zbralo okrog 100 žena, je bila Tinca še vsa vesela in srečna. Poslovila se je z besedami „drugo leto pa spet nasvidenje na ta dan". Na žalost se ji ta želja ne bo več izpolnila. Tri dni za tem ji je nepričakovano umrl njen mož. To je bil strašen udarec za oba otroka in Tinco, ki ga ni mogla preboleti. Edina tolažba ji je bilo delo v banki, kjer je imela izredno prisrčne odnose z ljudmi. Pri njej v banki se niso odvijali samo bančni posli, temveč tudi druga prav tako važna dela. Tako so prišli k njej ljudje z raznimi prošnjami, da jim je telefonično poklicala zdravnika v hišo ali živinozdravnika na oddaljene kmetije itd. skratka bila je vedno pripravljena pomagati svojemu bližnjemu.

2. maja smo s Tinco obiskale nekdanje taborišče Rawensbrück. Tinca kot nekdanja jetnica tega taborišča nam je pripovedovala o grozotah, ki jih je doživljala na tem mučeniškem kraju. S solzami v očeh se je spomnila svojih svojcev, ki so bili pred 30. leti žrtve fašizma. Organizatorjem tega izleta je bila zelo hvaležna, da se je izpolnila njena vroča želja, da je še mogla videti ta kraj spominov groze. Mesec dni za tem smo našo Tinco že spremljali na njeni poslednji poti. Med drugimi so se poslovile od nje tudi tri ženske zastopnice — sotrpinka in predsednica rep. odbora za Rawensbrück inž. Sonja Lapajne-Oblak iz Slovenije in avstrijska predstavnica organizacije bivših internirancev koncentracijskega taborišča Rawensbrück ter v imenu naših žena predsednica Zveze slovenskih žena tov. Milena Gröblacherjeva. Tako smo se žene dostojno poslovile od naše nepozabne Tince.

Žalujoče kapelške žene

Marija na Zilji

V 100. življenjskem letu je pred nedavnim umrl Kristijan Misotič. Pokopali smo ga na farnem pokopališču Marije na Zilji. Rajni se je rodil v Bačah. Leta 1905 je vstopil v službo takratnih avstroogrskih železnic in bil zaposlen pri gradnji železniške proge med Beljakom in Jesenicami. Po končani gradnji je do svoje upokojitve služboval kot železničar na Jesenicah. Po drugi svetovni vojni se je vrnil na Koroško.

Pogrebne obrede je opravil naš domači župnik prof. Richard Kogler, ki se je v nemškem in slovenskem jeziku poslovil od najstarejšega farana. Kristijan Misotič pa ni bil le najstarejši faran, temveč tudi najstarejši občan beljaške občine, kamor sedaj spada nekdanja občina Marija na Zilji. Pogreba se je udeležilo lepo število ljudi, med njimi številni sorodniki, ki živijo raztreseni na Gorenjskem in Koroškem. Svojcem in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

Brnca

Koncem aprila je po dolgotrajni bolejni v 56. letu starosti umrl naš ravnatelj ljudske šole, višji šolski svetnik Jože Jan. Zibelka mu je tekla v Šmarjeti v Rožu. Študiral je v Kranju, na ljubljanski univerzi pa je napravil 7 semestrov prava. Po vojni je vstopil v celovško učiteljišče in prišel leta 1947 za učitelja na Brnco. Na naši šoli je uspešno deloval do svoje prezgodnje smrti. Vestno in vzorno je učil otroke, vodil šolo in skrbel, da je bila slovenščina dostojno zastopana v šoli.

Od dragega pokojnika smo se poslovili v Beljaku, kjer je našel svoje poslednje počivališče. Domači župnik Maksimiljan Štindl se je ob odprtem grobu v pretresljivem nagrobnem govoru poslovil od zaslužnega šolnika.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 8. do 29. avgusta 1975.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- **zadnje šolsko spričevalo (1973-74),**
- **priporočilo krajevne prosvetne ali zadružne organizacije,**
- **osebno izkaznico s sliko in**
- **režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 800.— (za ostale je treba plačati šil. 1.200.—)**

in vse skupaj poslati do najkasneje 4. julija 1975 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt - Celovec.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 4. juliju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo in če je otrok občutljiv za antibiotike (penicilin i. dr.). Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- **primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,**
- **prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,**
- **ob težjih primerih takojšnji prevoz v najbližnji zdravstveni zavod.**

Otroci pri počitniškem zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato si morajo starši pri svoji pristojni zavarovalnici oskrbeti poverilni nalog za Jugoslavijo (Betreuungsauftrag für Jugoslawien), ki naj bo izstavljen za čas bivanja v Jugoslaviji.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na morju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna navodila.

Opozarjamo, da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV —

„Korotansko nasilje"

V četrtek 5. junija je Federacija iranskih študentov (CISNU) priredila čilenski solidarnostni večer. Na tej prireditvi je govorila Carmen Castillo, bivša profesorica katoliške univerze v Santiagu, glasbeni okvir pa je oblikovala čilenska folklorna skupina. Slovenski študentje na Dunaju smo bili naprošeni, da pomagamo pri propagandi in razprodaji kart za ta večer.

Tako sem se napotil tudi v „Korotan", da bi informiral tamkajšnje študente o tem večeru in jim obenem prodal vstopnice za prireditev. Nenadoma pa se je pojavil pater Tomažič in me vprašal, kaj da tukaj počenjam. Razjasnil sem mu, da informiram slovenske študente o omenjeni prireditvi, da izkažejo s svojo navzočnostjo solidarnost na eni strani s čilenskimi emigranti na Dunaju, na drugi strani pa potrdijo svojo polno podporo čilenskemu ljudstvu, ki se bori proti fašističnim krvnikom za boljšo bodočnost, bratstvo in enakopravnost med narodi. To moje pojasnilo je spravilo patra Tomažiča tako v jezo, da je naravnost pobesnel in kriče zatrjeval, da so to čilenske „komedije", ki se tam baje dogajajo in da naj raje opozarjam ljudi na grozodejstva, ki da se dogajajo v sedaj osvobojenem Vietnamu, kjer baje morijo komunisti na tisoče ljudi; ali pa na morilce v Sovjetski zvezi, ki da ubijajo tamkajšnje „poštene" ljudi. Gotovo je pater med temi poštenimi ljudmi imel v mislih Solženicina in druge nazadnjake istega kova, ki pod krinko „bojevnikov za pravice ruskega naroda" skušajo izpodkopavati pridobitve socialistične graditve v Sovjetski zvezi.

Zapletla sva se v ostro diskusijo, med katero mi je pater vedno spet ukazal, naj takoj zapustim „Korotan", kajti on da je o tem trdno prepričan, da tukajšnji študentje ne kažejo zanimanja za take in podobne komedije in oslarije, ki se dogajajo na univerzi in po svetu sploh. Šele ko se me je dotikal in skušal potisniti čez prag, sem se umaknil tej klerikalni agresivnosti in zapustil prečudni dom „Korotan", kjer despotsko kraljuje patrovo duševno nasilje.

Opozoril bi samo dijake in maturante, naj si ob tem primeru dobro premislijo, kaj jih čaka v tej hiši, ki je baje navdahnjena z duhom krščanskega bratstva in ljubezni do bližnjega in kjer naj bi se vsak slovenski študent počutil prijetno domačega.

D. S.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

je zagledala na dvorišču, se je pokrižala. Na ves glas je poklicala moža.

„Vode, vode...," je zaprosil.

Dal mu je poln korec.

Oba sta ga gledala, kako pije. Kot razsušena, razpokana zemlja...

„Od kod?" je vprašal kmet.

Valjhun je pokazal z roko proti gozdu.

„Streljajo?!"

„Ja," je pokimal.

Povabila sta ga v hišo. Dala sta mu jesti. Ženska pa mu je nanosila v čeber vode, da je zmil s sebe kri. Trdno je bil prepričan, da je pri svojih ljudeh.

„Koliko časa ste bili pri njih?" je vprašal mož.

„Kako mislite? Kje?"

„Pri belih!"

„Le nekaj mesecev, pa še to le kot intendant."

„Ali pobijajo vse od kraja?" je suho vprašal mož.

„Menda vse, kar jim je prišlo v roke."

„Ubogi ljudje," je dejala ženica. „Mislili smo, da bo konec, ko so Nemci odšli."

„Pa ni in nemara še ne bo," je dejal Valjhun.

„Kam pa?" ga je povprašal mož.

„Kam? Drugam mi ne kaže kot čez mejo..."

„Kdaj pa nazaj?"

„Najbrž nikoli več..."

Potem je poprosil, če imata kakšno civilno obleko. Ženica mu jo je prinesla. Položila jo je predenj na posteljo in mu dejala:

„To je obleka našega najstarejšega. Vaše postave je bil."

„Kje je sedaj?" je vprašal Valjhun.

„Ubili so ga," je tiho odvrnila. „Nekaj mesecev pred koncem je prišel ranjen domov. V tej kamri so ga zaklali na postelji...

„Vaši, beli..." je dejala žena. Iz oči so ji privrele solze.

„Potem ne morem vzeti te obleke," je obotavljaje rekel.

„Kar vzemite jo. Dva smo izgubili v tej vojni. Mlajšega so ubili Nemci. In še dve dekleti imamo..."

Valjhun se je molče, z občutkom sramu preoblekel v kamri. Ko se je vrnil v izbo, se je zagledal v majhnem, počenem stenskem ogledalu.

Ne! Saj to ni on. Je mar čez noč osivel in se postaral za mnogo let? Saj jih ima komaj šestindvajset, pa je že starec...

Zahvalili se je obema in se poslovil. Ko je zapiral vrata, mu je pogled obvisel v kotu na hišnem bogu. Novo življenje je mogoče samo ob odpuščanju, je pomislil, sicer bi se lahko iztrebili do zadnjega...

Izginil je v gozd. Z roba se je ozrl. Na pragu sta stala mož in žena in strmela za njim. Kako dober in kako naiven je slovenski človek in kako lahek plen za politike! On si bo enkrat za vselej umil roke. Če se mu le posreči priti čez mejo...

Tri dni je potreboval, da se je prebil v okolico Črnega vrha. Tako se je znašel pri svojih ljudeh. Oglasil se je pri tistih, ki so bili med vojno njegovi obveščevalci in so pomagali spravljati pod rušo terence. Deset hiš je obredel, pa ga ni hotel nihče sprejeti, da bi se odpočil. Dali so mu le jesti in piti in ga naglo odpravili. Potem se je prebil skozi Trnovski gozd in prek Banjške planote do Soče. Zaupniki so mu svetovali najvarnejši prehod čez mejo. Rekli so, da je meja na stiku hribovja z visokogorjem najmanj zasedena, ker menijo, da je reka Soča sama dovolj nevarna ovira.

Ustavil se je v gozdu, od koder je videl svetli trak rečnih valov.

Čakal je noči. Ob vodi je slišal lajanje psov in odmeve puškinih strelov. Čez reko drži pot v novo življenje. Prav tu, kjer ni mostov.. Moral jo bo preplavati. Bal se je zavratnih valov, toda moral je tvegati. Svoj čas je bil dober plavalec.

V mraku se je skozi veje blestela hitra vodna površina. Ko da ta svetli tekoči trak deli svet na dvoje... Kdove ali bo šel na pot v svet miru? Izpolnilo se je vse kaj drugega, kot je upal. Borili so se z mečem in z mečem so pokončani. Jezus pa je rekel, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. Valjhun ni šel po pravi poti, moral bi bil postati duhovnik in ne pravnik, umakniti bi se moral od politike. Kdove če je prišel čas, ko se bo izpolnila prerokba volje Gospodove? Spomnil se je besed iz svetega pisma:

„Prekovali bodo svoje meče v lemeže in svoje sulice v srpe. Ne bo dvignil narod proti narodu meča in ne bodo se več učili bojevanja. Sedeli bodo vsak pod svojo trto in pod svojo smokvo, ne da bi jih kdo vznemirjal."

Ko se je lajanje oddaljilo, se je splazil skozi grmovje. Bil je že blizu reke, ko ga je ustavil rezek „stoj". Pognal se je in krogle so mu zapiskale okoli glave. Skočil je v vodo in plaval. Spremljali so ga visoki beli curki...

3

Vojko je legel. Komaj je zatisnil oči, ga je zdramil zvonec telefona. Iz karavle ob reki mu je starejši vodnik Travnikar poročal o streljanju na neznanca, ki se na njihov poziv ni ustavil in se je vrgel v reko.

„Kako je bilo? Ste ga ubili?"

„Streljali smo. Toda potapljal se je in se spet dvigal, voda pa ga je naglo odnašala. Zginil nam je v temi, že skoraj na nasprotnem bregu."

DRAGO KUMER

Šilov France

Tiste dni, ko sem hodil v četrti razred osnovne šole, je po vasi strašil visok, vedno kosmat in raztrgan berač. Opiral se je na grčavo palico in na hrbtu mu je čepela zamaščena malha. In ker je škilil, so ga klicali — ŠILOV FRANCE.

Ljudje so govorili, da je bil nekdaj bogat, toda vse premoženje je razdal. Ko se je nekoč vračal z lova, je zašel s poti in padel čez visoko skalo. Od takrat ni imel pravega razuma.

Postal je revež. Hodil je od hiše do hiše in prosjačil. Otroci pa smo tekali za njim, ga cukali za suknjič in kričali:

„Šilov France po cesti leti . . .

Jaz, ki sem takrat slovel za največjega nagajivca, sem pristavil:

„Šilov France nosi čevlje na rami,
luže in blato gazi z nogami."

Ubogi France je stisnil gorjačo in se pognal za poredneži. Gorje mu, ki ga je dobil! Naklestil ga je z grčavko, da je bil ves pisan.

Blizu šole je imela hišico stara ženica, ki smo jo otroci klicali za teto Julko. Njeno dobroto so poznali vsi berači, otroci in siromaki daleč naokoli. Tudi Šilov France se je večkrat zatekel pod njeno streho. Teta Julka mu je preprala obleko, pošila, kar je bilo raztrganega, in mu dala toplo hrano. Šilov France je sedel za peč in dobri Julki potožil, kako hudobni so ljudje na tem svetu. Še posebej je zatožil mene, Trpežnikovega Mihca.

„Predrzen je ko najhujši razbojnik," je rekel teti Julki. „Včeraj me je obmetaval z blatom. Mu že pokažem! S tole gorjačo ga bom."

Drugi dan, ko se je berač France poslovil, je stala Julka pred hišo in vabila otroke.

„Pridite, mucki, dala vam bom jabolk in kruha!"

Včasih se nas je nagnetlo polno izbo. Dobra teta Julka je vsakemu odrezala kos rženjaka in mu dala še sladka jabolka.

„Mucki moji, bodite pridni in ne zmerjajte ljudi!" je govorila. „In Franceta mi pustite pri miru! Siromak je."

Potem je poiskala mene. Prijela me je za roko in mi pogledala naravnost v oči.

„Si ti tisti korenjaček, ki je Franceta obmetaval z blatom? Si ti zložil o njem tisto žaljivko?"

Povesil sem oči in trmasto molčal. Drugi pa so me zatožili:

„Da, teta Julka, Mihec ga je, Mihec!"

V meni se je trma spremenila v jezo. Izmaknil sem se stari Julki in ji pokazal figo.

Potem sem jo odkuril na cesto, pa naprej na potepijo.

Prišla je pomlad. Otroci smo se preganjali za potokom. Deklice so nabirale zvončke, pobje smo plezali po jelšah.

Tudi pri igri sem hotel biti prvi. Splezal sem na visoko jelšo, ki je rasla tik globokega tolmuna. In ko sem bil čisto pri vrhu, sem zakričal:

„Poglejte mene, kralja nepremaganih vrhov!"

Tako sem zakričal in se dvakrat ali trikrat močno zagugal.

Toda tokrat se me je držala smola. Pod nogami je počila veja in se odlomila. In jaz, slavni junak sinjih vrhov, sem zdrknil naravnost v mrzel tolmun.

„Na pomoč!" sem izgoltal, se nekajkrat potopil, spet pričofotal na površje, se zagnal proti bregu, se krčevito oprijel drobnega grmička in še enkrat zakričal na ves glas: „Na pomoč!"

Sošolci so otrpnili. V strahu so gledali, kako sem hlastal za zrakom. Potem so se razbežali in začeli kričati:

„Na pomoč, Trpežnikov Mihec bo utonil! Utonil bo, na pomoč!"

Mimo je prišel Šilov France in slišal vpitje. Okorno se je pognal proti tolmunu. Z ukrivljeno grčavko me je zapel za suknjič in me potegnil na suho. Tam me je postavil na noge, se sklonil in mi pogledal v obraz.

„Aha, Trpežnikov rogač," je rekel, se obrnil in šel.

Meni je šlo na jok. Trepetalo mi je telo, trepetalo mi je srce. Gledal sem za beračem. Hotel sem nekaj zaklicati, hotel sem mu nekaj reči, pa me je tiščalo v grlu, me dušilo in mi ni dalo govoriti.

Zajokal sem in kakor polit kužek stekel naravnost proti domu.

Čebelica in čmrlj

Na dišeči cvetki sta se sešla čmrlj in čebela.

„Oj čebela," pravi čmrlj, „kako si ti suha! Poglej mene, kako sem debel in rejen! Kaj pa delaš z medom, ki ga nabiraš na cvetju, kaj ga ne poješ sama!"

„O ne," odgovori čebelica, „jaz ga dajem tudi drugim . . ."

„To si bedasta," reče nato čmrlj, „jaz pa ga sam pojem. Čemu bi ga dajal drugim! Zato sem pa tudi rejen, hm, ti si pa kakor trska!"

„Naj bom kot trska, zato me pa tudi ljudje ljubijo bolj kot vse druge moje vrste, tebe pa se boje in te ne marajo, odgovori čebelica in odleti proti ulnjaku.

Dragotin Ketto

Sportne vesti

Radio je javil iz daljave:
na pet tisoč metrov prvi v diru
bil je polžek s Pisane poljane.
S hišo tam ob žuborečem viru.

Druga je zelenka priskakljala.—
No, nič lepa, res, da ni žabura.
Polžka, čudno, v koš je dala.
Čas odličen je kazala ura.

Tretji bil je urni ježek Z loga.
Komaj da na cilj prisopihal —
je baje nagajala mu noga. —
Potlej je še dolgo komaj dihal.

In potem so divje pridrveli
skozi cilj tekači še ostali. —
No, bili so res zelo veseli,
da na poti niso kje ostali.

Ko delili so kolajne,
v cilj pritekel zadnji — zajec Z gmajne!
To bilo krohota je in smeha!
Tresla se je loka, šuma, leha!

VLADO FIRM

Strah in pogum

Med debelimi in visokimi bukvami in hrasti je dobro skrita samevala partizanska ambulanta. Nekaj korakov pod njo se je med praprotjo zvijal potoček. Tekel je tiho in nikoli ni privabil v bližino sovražne vojake. Tako tiho pa ni bilo v ambulanti. Res je, da je bilo v nekaj večjem prostoru, ki bi ga ne mogli imenovati bolniško sobo, skoraj polovica bolniških pogradov že praznih. Partizanski borci so ozdraveli, eni prej drugi pozneje, in se vračali na položaje. Zdravnik Rogič je vsakemu dobrodušno prikimal in mu stisnil roko. Za prenekaterega je bil še v skrbeh. Menil je, da še ni popolnoma pri moči. Kaj je le hotel. Borci, naveličani poležavanja na pogradih, belih in rdečih tablet, predvsem pa injekcijskih igel, so silili nazaj na bojne položaje. Bolje so se počutili, ko so z orožjem v roki s tovariši napadali okupatorja.

Med maloštevilnimi bolnimi, za katere je vsaj doktor menil, da še niso pri pravih močeh, je bil tudi šegavi Mihač, ki so ga vsi v odredu dobro poznali. Klicali so ga Mihač, za priimek mu ni vedel nikdo, in pri tem je tudi ostalo. Bil je pogumen bojevnik, že nekajkrat ranjen, a bal se nikoli ni nikogar. Tovariši so ga imeli radi, saj jim je znal vedno kakšno šegavo nadrobiti. Bila pa je senčna stran v njegovem pogumu. Nikakor ni maral zdravniških belih halj in srce mu je vztrepetalo, če se je le spomnil na injekcijsko iglo. Zdravnika Rogiča je cenil in imel rad, le njegove roke mu niso bile posebno pri srcu, če je držal v njih to posebno injekcijsko iglo. Godrnjal je, da je tako in tako že ves preluknjan zavoljo te nesrečne igle in se ga zato pravzaprav tudi sovražnikove krogle izogibajo. Ker je menil, da je že pri moči, se je pogumno odpravil v tesni pregrajeni kot na pregled k „dohtarju", kot je vedno dejal.

Zdravnik Rogič mu je privoščil dobrodušni nasmeh in pomežiknil. „Tako, tako, Mihač, sklenil si nas napustiti, prav." Mihač si je oddahnil. Kar gladko bo šlo, brez težav. Vsaj tokrat! Doktor, ki je bil nizke rasti in je nosil staro belo strgano haljo, kdove kje jo je staknil, bila mu je preohlapna, je sedel na precej majav stol.

„Tako, Mihač, še pregledal te bom, potem pa kmalu na svidenje, kaj?" Hudomušno se je nasmehnil.

„Nak, nazaj me že ne bo, dohtar! Če belo barvo le vidim, mi že prihaja . . ." Ostalih nekaj besed se je izgubilo v nerazumljivem mrmranju.

„Prav, prav Mihač, a prijatelja le ostaneva, kaj? Le še injekcijo za na pot, da ne bom zate v skrbeh, veš, potem pa vzemi svoje stvari. Tam v kotu so, brzostrelka in malha."

Zdravnik je vzel injekcijsko iglo, jo napolnil in pristopil k Mihaču. „Samo majceno luknjico v roko, pa bo dobro, veš, le nič se ne boj!"

Mihač, ki je sedel, je čutil, kako se mu v hipu ogreva stol. Predolgi lasje so se mu pričeli ježiti. V grlu se mu je nekaj zataknilo in ni mogel odgovoriti.

„Samo pol kubika, Mihač, veš."

Mihač je stegnil roko. Kar zmrazilo ga je. Zazrl se je skozi okno. Med vrhovi dreves je završalo. V daljavi je bilo slišati močno bobnenje. Zaregljale so strojnice. Kot bi ga pičila osa, je skočil s stola in vzkliknil: „Dohtar, moja puška!" V skoku je bil pri brzostrelki. Za njim so zaloputnila vrata in že ga ni bilo več. Zdravnik Rogič je z injekcijsko iglo v rokah osupel strmel za njim, v zaprta vrata.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

„Vraga!"

„V poročilo zapiši, da je ubit," je predlagal Travnikarjev.

„Dobro," je dejal Vojko. „Naj gre k hudiču! Če je utonil ali ne . . . Drugič streljajte prej in bolje!"

Na meji je bilo vsak dan nekaj novega. Tisti, ki jim nova država ni bila všeč, so vse pogosteje bežali iz nje, z onstran meje pa so prihajali diverzanti in oboroženci. Podnevi so izvidnice in ostrostrelci zlahka držali gorske prehode zaprte. Teže pa je bilo ponoči, zlasti v goščavah ob reki. Manjkalo jim je psov.

Vojko je odložil telefonsko slušalko in sedel na posteljo. K njemu se je pognal volčjak in se mu veselo vzpel na prsi. Pred kratkim je bil doma in od soseda je kupil pobeglega nemškega policijskega psa, ki se je bil lačen zatekel v hišo. Ker niso vedeli, kako mu je bilo ime, so mu rekli Sivi. Pes se je hitro navadil nanje in znal je mnogo nenavadnih veščin. Bil je prijazen, ne preveč hud; še posebno jih je veselilo, da ima izvrsten nos. S Primožem sta ga vadila na senožetih pod vasjo in na planinah pod stenami. Skrivala sta se mu tudi po nekaj kilometrov daleč, pa ju je vedno našel. Še bolj pa je bil uporaben ponoči. Spremljal jih je na patruljnih pohodih in obkroževal pol streljaja naprej, tako da jih ni nikdar nihče iznenadil.

Komaj je Vojko spet zaspal, je pes zalajal. Dežurni je najavil kapetana Bliska. Vojko je poklical Primoža. S steklenico žganice so proslavili snidenje. Blisk je prišel, da bi jim skupaj s starcem pokazal padle v ostenju Rdečega roba.

Pogovarjali so se dolgo v noč. Blisk je sedaj delal pri centrali Ozne in je vedel mnogo novega. Kar zijala sta, ko jima je pripovedoval, kaj vse se dogaja po mestu. Zdaj so preganjali skrivače ter razlaščali nemškutarje in izdajalce. Nemce pa so odpremljali čez mejo, tja, odkoder so bili prišli.

S Primožem sta bila najbolj vesela, ko je povedal, da sta se z Melito vzela. Ona je končala gimnazijo in se vpisala na univerzo. Dobila sta stanovanje, je dejal, in njegova mati jima gospodinji. Srečna sta. Sicer pa je v dolini toliko sestankov, zborovanj in raznih drugih opravil, da se vidita samo nekajkrat na teden, in še to zvečer.

Blisk je ponudil Primožu, da bi Melita vzela njegovega sina od Travnikarjevih. Mati pa bi ga zredila. Rastel bi z njihovimi otroki. Primož je privolil. Vendar se je dogovoril z Bliskom, da pojdeta skupaj po Andrejčka. Tudi tam bi ga radi obdržali.

Naslednje jutro navsezgodaj so se napotili k starcu. Blisk ga je želel videti. Med potjo je Vojko premišljal o njem. Stari je neznansko ljubil gore, sovražil nasilje in vojno. Nemara se je ljudem odtujil zato, ker ne znajo živeti brez nasilja in surovosti. Ljudi ni sovražil, prej jih je pomiloval, nekatere pa je preziral. Starec je bil sam, toda zdelo se je, da se ne čuti osamljen. Vojko ga je nekoč zalotil, ko je kramljal s stvarmi okoli sebe in sam s seboj. Po pogovoru z njim je starec le podvomil če ima prav, ko se umika ljudem in jih sodi iz svoje samote, ko ne pozna njihovih težav. Zdel se mu je močan, ker je bil lahko sam, in hkrati šibak, ker se je bal ljudi.

Prav zato sta s Primožem, kadarkoli sta šla mimo kaverne, zavila k njemu. Z njima je rad debatiral.

Sonce se še ni dvignilo izza Mrzlega vrha, ko so potrkali na njegova vrata. Zbudil se je in jih hitel odpret. Bliska se je nadvse razveselil. Krepko mu je stisnil roko in prvikrat sta ga videla smejati se od srca. Starec ni pozabil dogodka, ko mu je Blisk rešil čast in življenje.

Blisk je povedal, čemu so prišli. Takoj je bil nared, da gre z njimi.

Vzpenjali so se v svežino prelestnega jutra. Izza vzhodnih gora je planil rožnat svit in preplavil gorovje. Vrhovi v daljavi so zažareli, kot bi bili pomočeni v kri, modrina neba je zaživela, le v dolini nad reko so še ležale sence.

Starec je obstal pod skalovjem, koščen in velik, in se usločil na palico. Nekajkrat je globoko vdihnil zrak, potem pa se je obrnil k Blisku.

„Smiliš se mi, ker moraš živeti v mestu. V gorah je več svobode in več luči. Bled si. Kazno je, da je zadušljivo med ljudmi . . ."

„Stari, vsi ne moremo živeti v gorah."

„Vem, preveč nas je. Drug drugemu smo v napoto."

„Pa tudi potrebni drug drugemu, Stari, ali ne?" je dejal Vojko.

„Včasih tudi. Toda največkrat smo si odveč. Zato preganjamo drug drugega."

Uprl je svetle oči v nebo in dodal: „Jaz vstajam s svitom. Zbudim se z naravo in z naravo zaspim." Potem je sedel na skalo in nadaljeval: „Ali ni lepo jutro?"

„Pa je res," so mu prikimali.

„Jutro je kot mladost. Iz teme vzklije v življenje, vse oživi in se giblje. Večer pa je kakor starost — truden dan se vrača v noč. Jutro budi nade, noč pa zbuja dvome in sence. Jaz preživljam večer, vi pa ste komaj preživeli jutro. Pravzaprav ste že zagoreli prerano, v krvavem dnevu . . ."

„Stari, ti si pozabil mrak. To je moj čas: tedaj se nekaj rodi in usiha," je dejal Primož.

*(Nadaljevanje v prihodnji **številki**)*

Tudi v mednarodno javnost

prodira resnica o nerešenem manjšinskem vprašanju v Avstriji

Naj avstrijski predstavniki še tako zviška in samoljubno zavračajo vsa upravičena in utemeljena opozorila na neizpolnjene mednarodne obveznosti Avstrije, resnice o „pogodbeni verodostojnosti" Avstrije ne morejo prekričati ali zamolčati. Resnica o tem, kako Avstrija spoštuje mednarodne pogodbe, vedno bolj prodira tudi v mednarodno javnost. Za primer navajamo naslednji članek, ki ga ponatiskujemo iz uglednega zahodnonemškega časopisa „Deutsche Volkszeitung".

Uredništvo

Am 15. Mai feierte Österreich den 20. Jahrestag der Unterzeichnung des Staatsvertrages. Mit diesem von den vier Siegermächten des 2. Weltkrieges mit der Republik Österreich geschlossenen Vertrag wurde Österreich als unabhängiger, souveräner Staat, der sich selbst zu einer Politik der Neutralität verpflichtete, wiederhergestellt. Für die demokratischen Kräfte verbinden sich mit diesem Jubiläum jedoch auch Forderungen an die österreichische Bundesregierung nach restloser Erfüllung des für Österreich so bedeutenden völkerrechtlichen Vertrages. Bei einer von der überparteilichen Österreichischen Widerstandsbewegung am 14. Mai organisierten Kundgebung in Wien wurde wieder einmal darauf hingewiesen, daß zwei Artikel immer noch nicht konsequent durchgesetzt worden sind: Nach Artikel 4 ist jegliche neonazistische Betätigung und Propaganda in Österreich verboten, und im Artikel 7 sind die Rechte der slowenischen und kroatischen Minderheit festgelegt. Trotzdem kann in Österreich z. B. die „Deutsche Nationalzeitung" ungehindert verbreitet werden, bestehen die NDP und andere neonazistische Organisationen und sind die Rechte der nationalen Minderheiten nach wie vor nicht befriedigend verankert.

Gerade in Südkärnten, dem Siedlungsgebiet der Kärntner Slowenen, werden ständig sowohl der Artikel 4 als auch der Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages verletzt, ohne daß die sozialdemokratische Bundesregierung energische Schritte dagegen unternehmen würde. Als im Oktober 1972 endlich — mit 18-jähriger Verzögerung! — in einem Teil des zweisprachigen Gebietes von Kärnten Ortstafeln in deutscher und slowenischer Sprache aufgestellt wurden, eröffneten deutschnationale Kräfte den berüchtigten „Ortstafelsturm". Innerhalb weniger Tage gab es in Kärnten keine zweisprachige Ortstafel mehr. Die Exekutive schritt gegen diese Ausschreitungen in keiner Weise ein. Im Gegenteil: das vom Nationalrat beschlossene und daher gültige Bundesgesetz über die topographischen Aufschriften in deutscher und slowenischer Sprache wurde nicht mehr ausgeführt. Gültiges Gesetz wich also gewalttätigen Gesetzesbrechern!

Seither hat sich der nationalistische Druck auf die slowenische Minderheit weiter verschärft. Unter diesen Bedingungen verlangten nun deutschnationale Kräfte eine „Minderheitenfeststellung", d. h. also eine Zählung jener nationalbewußten Slowenen, die dem jahrzehntelangen Druck standgehalten haben. Bundeskanzler Kreisky erklärte noch im November 1972 kategorisch: „Ohne Zustimmung der betroffenen Minderheit wird es keine Minderheitenfeststellung geben." Zweieinhalb Jahre später hat sich Kreisky nun gemeinsam mit den anderen Parlamentsparteien (ÖVP und FPÖ) — gegen den Willen der Slowenen — auf die Durchführung einer Minderheitenfeststellung unter dem Deckmantel einer „Volkszählung besonderer Art" geeinigt. Schon im Wahlkampf für die Kärntner Landtagswahlen am 2. März 1975 trat das offensichtliche Zurückweichen der SPÖ gegenüber den deutschnationalen Kräften und das Buhlen um deren Wählerstimmen klar zutage. Der Spitzenkandidat der SPÖ, Landeshauptmann Wagner, erklärte öffentlich, daß er ein „hochgradiger Hitlerjunge" gewesen sei.

Nachdem sich SPÖ, ÖVP und FPÖ darauf geeinigt haben, kurz vor der Sommerpause im Parlament ein dem Staatsvertrag und dem Völkerrecht widersprechendes Gesetz zur Durchführung einer „Volkszählung besonderer Art" zu beschließen, wächst nun auch der Protest der demokratischen Öffentlichkeit. Mitte Mai drückte eine große Anzahl von Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens in einer Presseerklärung ihre Solidarität mit den Kärntner Slowenen aus. Wörtlich heißt es: „Die unterzeichneten Personen und Vertreter verschiedener weltanschaulicher und politischer Richtungen stellen fest, daß eine Minderheitenfeststellung od. ‚Volkszählung besonderer Art' eine dem Geist und Buchstaben des Staatsvertrages widersprechende undemokratische Maßnahme darstellt, die den deutschnationalen und chauvinistischen Kräften in ganz Österreich enormen Auftrieb verleihen würde." Die Erklärung kommt zu dem Schluß, daß „nur die vollständige Erfüllung der vertraglich verankerten Verpflichtungen durch die österreichische Bundesregierung ... ein friedliches Zusammenleben beider Volksgruppen auf der Grundlage der nationalen Gleichberechtigung gewährleisten (kann)". Zu den Unterzeichnern gehören der Präsident der Chile-Solidaritätsfront, Kaplan Dr. Herbert Berger, der Diozesansekretär der Katholischen Studierenden Jugend, Günther Danhel, der Vorsitzende des Kommunistischen Studentenverbandes, Michael Graber, der Generalsekretär der Österreichischen Vereinigung Demokratischer Juristen, Dr. Fritz Hanacik, der Vizepräsident der Österreichischen Widerstandsbewegung, Josef Hindels, der Bundesvorsitzende der Jungen Generation in der SPÖ, Albrecht Konecny, der Vorsitzende der Aktion Kritisches Christentum, Adalbert Krims, der Sekretär der Kommunist. Jugend, Josef Möbs, der Präsident der Österreichischen Journalistengewerkschaft, Dr. Günter Nenning, der Obmann des Verbandes Sozialistischer Studenten, Peter Pelinka, der Sekretär der Solidaritätsgruppe engagierter Christen in Österreich, Walter Sauer, und der Leiter der Evangelischen Akademie Wien, Ulrich Trinks.

Take cvetke poganjajo

na zeljniku nacionalistične gonje

Že večkrat smo opozarjali in navajali primere, kakšne sadove rodi nacionalistično hujskanje proti koroškim Slovencem. Tak primer je tudi anonimno pismo, ki ga je prejela z Dunaja Slovenska prosvetna zveza. Gotovo je najbolje take izlive bolestnih možganov zmetati v koš. Vendar pa so take stvari značilne za ozračje, ki ga ustvarjajo predvsem tisti, ki svojo nalogo obveščanja javnosti zlorabljajo za nesramno in neodgovorno ščuvanje na narodnostno mržnjo. Zato omenjeno pismo v celoti objavljamo; pri tem pa mislimo, da je ob „duhovnem obzorju", ki ga izdaja ta dopis, odveč vsak komentar.

Uredništvo

Wien, im Mai 1975

Werte Herren SLOWENEN!

In Wien vernehmen wir mit Mißvergnügen, welches Theater Sie da unten an der Kärntner Grenze aufführen. Ja, sagen Sie: In Österreich, in diesem demokratischen Staat von gutmütigen Menschen, welche sich wenig für Politik interessieren, wo es allen gut geht und jeder machen kann, was er will, da gefällt es euch nicht? Weil es euch zu gut geht, darum seid ihr so keck! Ja, warum bleibt ihr denn hier, geht doch zu eurem Freund, Herrn Tito, und etabliert euch dort, wenn es euch dort besser gefällt. Es hindert euch sicher niemand, nach Jugoslawien auszuwandern. Geht hin, wo der Pfeffer wächst!

Stellt euch einmal vor, es würden Deutsche z. B. in der Tschechoslowakei ein solches Theater aufführen und solche Töne reden, nun, solche Personen würde man dort schnell liquidieren! Aber uns Deutsche haltet ihr für Hanswurste, welche sich 30 Jahre nach Kriegsende noch alles bieten und gefallen lassen sollen. Es wäre gut, ihr würdet euch einmal ein österreichisches Gefängnis von innen anschauen, anstatt frei herumzulaufen und Unfrieden zu stiften. — — — Eine slowenische Handelsakademie wollt ihr in Kärnten haben? Ja, wie denn? Wollen sich eure Kinder nach dem Studium eine Stellung in Jugoslawien suchen? Dann schickt sie doch gleich nach Ljubljana (Laibach) in die Handelsakademie oder in eine andere jugoslawische Stadt. Dort wird es auch so etwas geben.

Am besten wäre, eine Gruppe von euren Leuten würde sich einmal zusammenpacken und nach Laibach (Ljubljana) oder Beograd (Belgrad) reisen und dort mit den Herren der Regierung sprechen. Man soll in Jugoslawien auch alles zweisprachig beschriften, bis Celje (Cilli) und Marburg (Maribor) alle Ortstafeln zweisprachig, deutsch und slowenisch, auch am Bahnhof „Celje/Cilli", „Maribor/Marburg" u.s.w. — Wenn einmal in Jugoslawien alle diese zweisprachigen slowenisch-deutschen Ortstafeln angebracht sind, wird sicher auch Österreich nicht zögern und bald alle die fraglichen Orte mit zweisprachigen Tafeln beschriften, und alle Teile werden befriedigt sein.

Ihr könntet dort unten auch gleich wegen der österreichischen Butter sprechen, Jugoslawien könnte doch auch einen Teil seiner Butter für die jugoslawischen Fremdenverkehrsorte aus Österreich importieren und nicht alles von Finnland und Rußland.

Seid doch loyal in diesem Land, wo es euch ohnehin so gut geht, den ein Krieg ist fürchterlich für Freund und Feind und werdet auch ihr eure slawischen Dickschädel anhauen. Besinnt euch bald, und noch rechtzeitig, ihr verdammten Unruhestifter!

Mit unfreundlichen Grüßen:
eine Frau von Wien.

Slovenska trojica krvi - ognja - pepela

Moj spomin je pekoča komemoracija
na žrtve
mojih rojakov.

Moja duša
je krik
pobitih, ustreljenih,
doma sežganih,
v kacetih upepeljenih,
padlih za svobodo!

Januarja 1944
so na kraju,
kjer je v Lepeni pod Hojnikovo kmetijo
stala moja pankrtska rojstna bajta,
policijski nacistični krvniki
pobili mojega 90 let starega pradeda
Florijana Polanška,
mojega starega strica Johana Polanška,
mojo staro teto Angelo Polanškovo
in jih sežgali!

Aprila 1945
so tukaj pri Peršmanu
pobili nacistični krvniki
med starci in dojenčki
mojega brata in mojo sestro, nedolžna otroka!

V pretekli vojni
so pokončali v kacetu Dachau
mojega očeta!

V pretekli vojni
so v kacetu Ravensbrück
pokončali Marijo Polanškovo!

V pretekli vojni
je padel kot partizan
Jozi Polanšek!

Strašna je zgodovinska trojica
nas koroških Slovencev:
K r i — O g e n j — P e p e l!

Sveta kri naših prednikov,
ki se pretaka v naših srcih,
kri ljubezni, življenja, bodočnosti!

Svet je ogenj naših žrtev,
ki podžiga našo besedo,
našo slovensko materinščino
v ljubezni, v življenju za bodočnost!

Svet je pepel naših sežganih,
izkrvavelih, strohnelih rojakov,
svetlih borcev, ki jasni našo pamet,
ki krepi našo vest — našo zavest:
D a b o m o d o s m r t i S l o v e n c i,
k o t s m o b i l i r o j e n i S l o v e n c i!
Slovenska trojica
krvi — ognja — pepela.

S l o v e n s k e s m r t i n i,
ker skozi pepel naše trpke zgodovine,
skozi ogenj tujega nasilja
naša slovenska kri
v slovensko bodočnost
še vedno živi,
živi,
ž i v i!

Recital „Slovenska trojica krvi — ognja — pepela" je pesnik Valentin Polanšek napisal posebej za spominsko svečanost dne 1. junija 1975 pri Peršmanu ter v njem na primeru svoje rodbine prikazal usodo in žrtve koroških Slovencev v boju proti nasilju — za svobodo in enakopravno življenje.

ŠPORTNI VESTNIK

● Tržič: Everts pred Rybalčenkom

32 tekmovalcev iz 15 držav se je v nedeljo pomerilo na izrazito visokogorski 2 kilometra dolgi krožni moto-cross progi nad Tržičem, da izberejo iz svoje vrste zmagovalca 6. dirke za svetovno prvenstvo v kategoriji do 250 ccm. Okoli 15 000 gledalcev je doživelo zmago Belgijca Harry-ja Everts-a, ki je na avstrijski znamki PUCH odločil 2. vožnjo zase in bil tudi najboljši v skupni uvrstitvi v dirki za „Veliko nagrado Jugoslavije" in krati v 6. dirki za svetovno prvenstvo.

V prvem delu moto-cross dirke je premočno zmagal Čehoslovak Zdenek Velky (ČZ), pred tremi zahodnonemškimi tekmovalci: Weilom, Bauerjem in Maischem, ki tvorijo začasno najmočnejšo moto-cross ekipo na svetu. V 2. vožnji je Velkyju odpovedal motor.

Zelo razburljiva je bila 2. vožnja, ko je Rybalčenko iz Sovjetske zveze na znamki ČZ vodil do predzadnjega kroga, preden ga je prehitel Belgijec Harry Everts. 3. je bil Belgijec Joel Robert pred Amerikancem Jimom Pomeroyem.

V skupni uvrstitvi je torej zmagal Belgijec Harry Everts na PUCH, drugi je bil Jevgenij Rybalčenko iz Sovjetske zveze na ČZ, tretji pa Čehoslovak Zdenek Velky, pravtako na ČZ.

Avstrijec Sigi Lerner je v obeh vožnjah vozil neopazno in se je z dvema osmima mestoma uveljavil v svetovni eliti moto-crossistov.

Jugoslovan Leno Šoštarič se je v 1. vožnji uvrstil na 23. mestu, njegov tovariš Peter Šegula pa je bil v 2. vožnji na 17. mestu.

Po 6. dirkah za svetovno prvenstvo v moto-crossu v skupini do 250 ccm vodi Bauer (ZRN) s 100 točkami pred Belgijcem Evertsom z 90 točkami.

VABILO
na

REDNI OBČNI ZBOR
Slovenskega atletskega kluba

ki bo v petek 20. junija 1975 ob 19. uri v dijaškem domu, Tarviser Straße 16, Celovec.

Člani in prijatelji kluba so prisrčno vabljeni!

Dipl. inž. Koncilija
(predsednik)

● Objava SAK-tenis

Slovenski atletski klub bo imel s svojo teniško sekcijo tudi letos na razpolago igrišče ob hotelu „Korotan" v Sekiri ob Vrbskem jezeru. Po ceni 20 šil. na uro bodo lahko člani teniške sekcije, ki so vplačali članarino za leto 1975, igrali ob sledečih urah:

od ponedeljka do petka od 18. do 20. ure,
v ponedeljkih in sredah
še dodatno od 7. do 9. ure,
v sobotah od 14. do 18. ure in
v nedeljah od 6. do 14. ure.

V recepciji hotela „Korotan" bo vpogled seznam članov in urnik, v katerega se naj člani vpišejo za teden vnaprej. Prijave so možne tudi telefonično. Za svoje člane bo SAK-tenis skušal pritegniti tudi trenerja, ki naj bi bil na razpolago v sobotah in nedeljah. Prve trenerske ure bodo pravočasno objavljene.

Glede informacij in prijav naj se interesenti obrnejo na tajnika Ivana P. Lukana, ki bo dosegljiv telefonično od ponedeljka do sobote na svojem delovnem mestu pri „Kärntner Tageszeitung", telefon 71 7 71 - 60.

● Tečaji za trenerje in instruktorje

Šolski center za telesno vzgojo v Ljubljani razpisuje za zamejske športne organizacije sledeče tečaje, ki omogočajo interesentom pridobitev znanja v treniranju in pridobitvi naziva „trener" oziroma „instruktor":

1. tečaj za trenerja košarke: pričetek zadnje dni v juniju, 1 teden v Idriji;
2. tečaj za trenerja rokometa: od 6. do 13. julija 75 v Seči pri Portorožu;
3. tečaj za trenerja gimnastike: od 28. julija do 2. avgusta 75 v Ljubljani;
4. tečaj za instruktorja nogometa: od 23. junija do 29. junija v Seči pri Portorožu.

Interesenti za tečaje morajo biti stari 18 let, tečaji pa bodo organizirani, če se prijavi najmanj 10 kandidatov. Posamezni interesenti ali športna društva naj se javijo po telefonu na sedežu Slovenske fizkulturne zveze (0 42 22 - 32 5 50) ali pa pri Danilu Prušniku (0 42 22 - 24 76 12) popoldne. Stroške za tečaj bo kandidatom športnih društev, ki so včlanjena v Slovensko fizkulturno zvezo, poravnala Slovenska fizkulturna zveza. Sicer stane prijavnina za tečaj 300 ND.

Bleščeča spet vabi!

Od 1. maja naprej je slovenska planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo" na Bleščeči planini ob sobotah in nedeljah ter praznikih spet redno odprta. Pozimi so jo obiskovali samo naši dežurniki, sedaj pa je spet na voljo planinski publiki, ki jo prav rada obiskuje, saj je njena lega na „balkonu" severnega pobočja Karavank, izredno atraktivna. Letošnja koledarska zima je bila izredno mila, saj skoro ni bilo snega. Zato pa je bilo tem hujše spomladi, ko je za velikonočne praznike namedlo na Bleščeči kar dobra dva metra snega. Takšne množine snega še ne pomnimo na tej planini.

Trenutno so čari Bleščeče posebno lepi. Kamor pogledaš vidiš rumene pogačice, katerim domačini pravijo putrce, ki se liki zlate preproge blešče v sončnih žarkih. To čudo narave so uživljali tudi naši predniki, katerim se danes ne čudimo, zakaj so dali tej planini ime Bleščeča. Ravno sedaj, ko se planina blešči v svojem najlepšem odelu, jo izletniki prihajajo občudovat od blizu in daleč, da se naužijejo te naravne krasote, ki je edinstvena v Karavankah. Na žalost to lepoto moti nemško ime za planino — Roßalm. To ime je nastalo šele v zadnji vojni in nima nikakršne povezave s konji, kajti na planini se je in se še pase samo goveja živina in kvečjemu kakšne ovce. Če so Bleščečo že morali ponemčiti, potem naj bi jo imenovali Glanzalm, kakor jo nekateri imenujejo. To ime bi odgovarjalo nemškemu prevodu in tudi želji tistih ljudi, ki se resnično zavedajo lepote te najatraktivnejše planine v Karavankah. Ime Roßalm — Konjska planina je torej velik nesmisel, ki dela sramoto temu čudovitemu koščku zemlje nad plavim Baškim jezerom in skalnato Kepo ali Jepo.

Koča nad Arihovo pečjo spet vabi svoje člane in prijatelje društva, da jo obiščejo. Ker se z Bleščeče nudi čudovit pogled po lepi Koroški, zlasti na večno bele Visoke Ture, na pozelenelo Svinško planino in Golico (Koralpe), na bližnje Osojske Ture s sončnimi Kostanjami, na Dobrač z mogočnim televizijskim stolpom, na plavo Baško jezero, na mesto Beljak itn., si je Slovensko planinsko društvo nabavilo daljnogled s 30- oziroma 60-kratno povečavo, ki zelo „približuje" gore in doline in jih tako naredi še bolj zanimive, saj ob tej povečavi na Komnici lahko spoznate svoje znance.

Ker slovenska planinska koča ni oskrbovana, kot so to po navadi planinske postojanke v gorah; je treba hrano prinesti s seboj, kjer jo lahko sami pripravite v dobro opremljeni kuhinji. V koči lahko prenoči okrog 30 ljudi. Med tednom, ko naši dežurniki ne dežurajo, imajo člani SPD seveda priložnost bivanja v koči. Ključ se dobi pri tovarišu Miklavčiču v Št. Janžu pri Št. Jakobu v Rožu. Številni člani, ki so že preživeli lepe dneve dopusta v planinski koči, so bili zelo navdušeni in si spet želijo preživeti počitnice na Bleščeči.

Najbolj znani pristopi h Koči nad Arihovo pečjo na Bleščeči so: Iz Podroščice preko zgodovinskih Svaten, Hodnine in tik pod navpično steno Arihove peči ob le-tej strmo navzgor na Bleščečo. Nadalje z Ledinc preko naselja Kopanje z znano gostilno „Türkenkopf", ali pa prav tako z Ledinc, vendar naravnost proti jugu skozi vas Malnice (mimo Ressmannove žage) in nato skozi gozd navzgor do gozdne ceste, ki pelje s Kopanj na Bleščečo. Vse tri poti so markirane in po večini opremljene z dvojezičnimi kažipoti. Le-ti so pravcati čudež, ki ga pa pripisujemo plemenitejši in pravičnejši miselnosti planinske publike.

● Nogometna tekma učiteljev: Rož — Podjuna

Učitelji, ki poučujejo na koroških dvojezičnih šolah slovenščino, se bodo tudi letos spoprijeli v borbeni nogometni tekmi. V 3. tradicionalni učiteljski nogometni tekmi si bosta stali nasproti ekipi iz Roža in Podjune. Prvi dve tekmi sta bili v Globasnici oziroma v Št. Janžu v Rožu, obe ekipi pa sta bili po enkrat uspešni. Tokrat bo padla odločitev to soboto popoldan ob 14.30 uri v Celovcu na Koschatovem igrišču. Nogometna tekma dvojezičnih učiteljev bo na sporedu kot predigra k zadnji prvenstveni tekmi Slovenski atletski klub — Št. Janž.

TV AVSTRIJA 1

SOBOTA, 14. 6.: 16.30 Mala hišica — 17.00 Gradbišče — 17.30 Pustolovščine v Mavrični deželi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oddaja z Heinz Conradsom — 18.25 Televizijska kuhinja — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 V soboto zvečer v Pinzgau-u — 21.15 Retrospektiva s Karlom Farkas-om — 22.20 Skrivnostni obiskovalec.

NEDELJA, 15. 6.: 16.30 Oddaja z miško — 17.00 Živalski leksikon — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Lumierovi otroci — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Kraljevo veličanstvo — 22.00 Pogovor — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 16. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Skrivnostni obiskovalec — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.45 Ljudje s farme Shiloh — 21.45 Poročila.

TOREK, 17. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Kraljevo veličanstvo — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Gospod Kottnik — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Kviz za lahkomišljene — 20.55 Izbrana sorodstva — 22.30 Poročila.

SREDA, 18. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.00 Pojoča skrinja — 17.30 Dr. Doolittle in leteči nilski konj — 17.55 Otrokam za lahko noč — 18.00 Naslednji prosim — halo zdravniki — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Zgodbe iz Avstrije — 21.45 Vojna in mir — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 19. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Bridget in Bernie — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Svet in znanje — 21.00 Primeri sodobnega delovnega sveta — 22.40 Poročila.

PETEK, 20. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Zgodbe iz zgodovine — 20.15 Komisar — 21.15 Posodi mi tvojega moža — 23.20 Poročila.

TV AVSTRIJA 2

SOBOTA, 14. 6.: 16.15 Buddenbrooks — 18.00 Brez nagobčnika — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Skrivnost srebrnih bogov — 19.45 Zadnje divje živali Evrope — 20.00 Galerija — 20.15 Prevrat — 22.00 Čas v sliki in šport — 22.20 Kolesarske dirke.

NEDELJA, 15. 6.: 16.30 Festival režiserjev — 18.00 Spotlight — 18.30 Zakonska zgodba z gledališča žene — 20.15 V lastni zadevi — 22.00 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 16. 6.: 17.55 Matematika — 18.25 Novo v kulturi — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Koeksistenca z muslimani — 19.30 5000 karatov na dan — 20.00 Vojna in mir — 20.45 Čas v sliki in šport.

TOREK, 17. 6.: 17.55 Tehnična kemija — 18.25 Angleščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Pošasti, leteči krožniki in bliski — 20.00 Stoletje kirurgov — 20.55 Čas v sliki in kultura — 21.25 Šport — 21.35 Glasbena poročila — 21.40 Ludwig van Beethoven — klavirske sonate.

SREDA, 18. 6.: 17.55 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Francoščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Nova Zelandija — raj v pacifiku — 19.25 Umor ptic — 20.00 Dokumentacija — 21.00 Stalno omizje kuharjev v lokalu prominence — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Šport.

ČETRTEK, 19. 6.: 17.55 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Ruščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Klovn Nuk — 19.30 Dali, dali — 21.00 Čas v sliki in kultura — 21.30 Šport — 21.40 Trailer.

PETEK, 20. 6.: 17.55 Fizika. Merjenje časa — 18.25 Nemščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Terra Africa — 19.45 Primeri sakralne gradbene umetnosti romantike v Nemčiji — 20.00 Moja Avstrija — 20.45 Novo v kulturi — 21.15 Čas v sliki in kultura — 21.45 Šport.

Slovensko prosvetno društvo „Srce" v Dobrli vasi vabi na

OTVORITEV PRENOVLJENE DRUŠTVENE DVORANE

v nedeljo 22. junija 1975 ob 15. uri v kuturnem domu v Dobrli vasi.

Sodelujejo pevski zbori pod vodstvom Hanzija Kežarja, Jozija Starca in Otona Wutteja ter folklorna skupina iz Dobrle vasi.

Prisrčno vabljeni! *Odbor*

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 14. 6.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 15. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 16. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Mladinski dan — Koroška duhovnost.

TOREK, 17. 6.: 9.30 Za vsakega nekaj — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 18. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Poper in sol.

ČETRTEK, 19. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Koroški zbori — Knjige za vas — Poskočne viže.

PETEK, 20. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Solistična glasba.

V A B I L O

V sredo, dne 18. junija 1975, ob 12.45 uri bo oficialna

OTVORITEV NOVEGA ŠOLSKEGA POSLOPJA
Zvezne gimnazije za Slovence

v Celovcu, Ebentaler Straße 14. Gospod zvezni minister za gradnje in tehniko dipl. ing. Josef Moser bo izročil ključe gospodu zveznemu ministru za pouk in umetnost dr. Fredu Sinowatzu, ki bo nato slovesno odprl novo šolo.

Ravnateljstvo prisrčno vabi starše sedanjih in nekdanjih dijakov in vse prijatelje in dobrotnike Zvezne gimnazije za Slovence na to izredno svečanost.

dr. Pavle Zablatnik l. r.
ravnatelj

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku vabi na

VEČER PESMI, PLESOV IN GLASBE

v soboto 14. junija 1975 ob 20. uri v dvorani Schwarzl v Pliberku.

Nastopajo moški pevski zbor DPD „Svoboda" Kidričevo, folklorna skupina KPD Cirkovci in zabavni ansambel Toneta Celana.

Prisrčno vabljeni!

V A B I L O
na

PEVSKI KONCERT
radiških fantov in dekliškega kvarteta
ter
SKIOPTIČNO PREDAVANJE
z H. Weissom in T. Ogrisom

- **v soboto 21. junija 1975 ob 20. uri pri Kovaču na Obirskem, prireditelj Slovensko prosvetno društvo „Obir"**
- **v nedeljo 22. junija 1975 ob 14.30 uri v farni dvorani v Žvabeku, prireditelj: Kat. prosvetno društvo „Drava" v Žvabeku.**

Prisrčno vabljeni!

V A B I L O

Posojilnica Dobrla vas, registrirana zadruga z neomejenim jamstvom, vabi vse člane na

OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 15. junija 1975 ob 9.30 uri dopoldne v prosvetni dvorani v Narodnem domu, Pliberška cesta 6 v Dobrli vasi.

Nadzorni in upravni odbor

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje" vabi člane in prijatelje društva na enodnevni

IZLET
v partizansko bolnico Franjo

v nedeljo 29. junija 1975. Odhod ob 6. uri na avtobusni postaji v Borovljah. Prijave pošljite predsedniku Andreju Wieserju, Borovlje - Ferlach, Hauptplatz 9 ali na posojilnico Borovlje.

Odbor

Visoka šola za izobraževalne znanosti v Celovcu — Stolica za pedagoško znanost predvaja

SLOVENSKE STROKOVNE ŠOLSKE FILME

v petek 20. junija 1975 ob 19. uri v prostorih Instituta za pospeševanje gospodarstva v Celovcu (WIFI — Bahnhofstraße).

Prisrčno vabljeni!

V A B I L O
na

MLADINSKI DAN „ŽIVLJENJE 75"

ki bo v nedeljo 15. junija 1975 v Št. Jakobu v Rožu (v farni dvorani).

Spored: 9.30 Diskusija „Problemi sožitja Nemcev in Slovencev v „Življenju 75"; 11.30 maša; 14.00 začetek popoldanskega programa

Po končanem sporedu ples. Igra instrumentalni ansambel „Belamies".

Z veseljem pričakuje Vaš obisk

Pokrajinsko vodstvo KM

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.